

Universitātes avīze

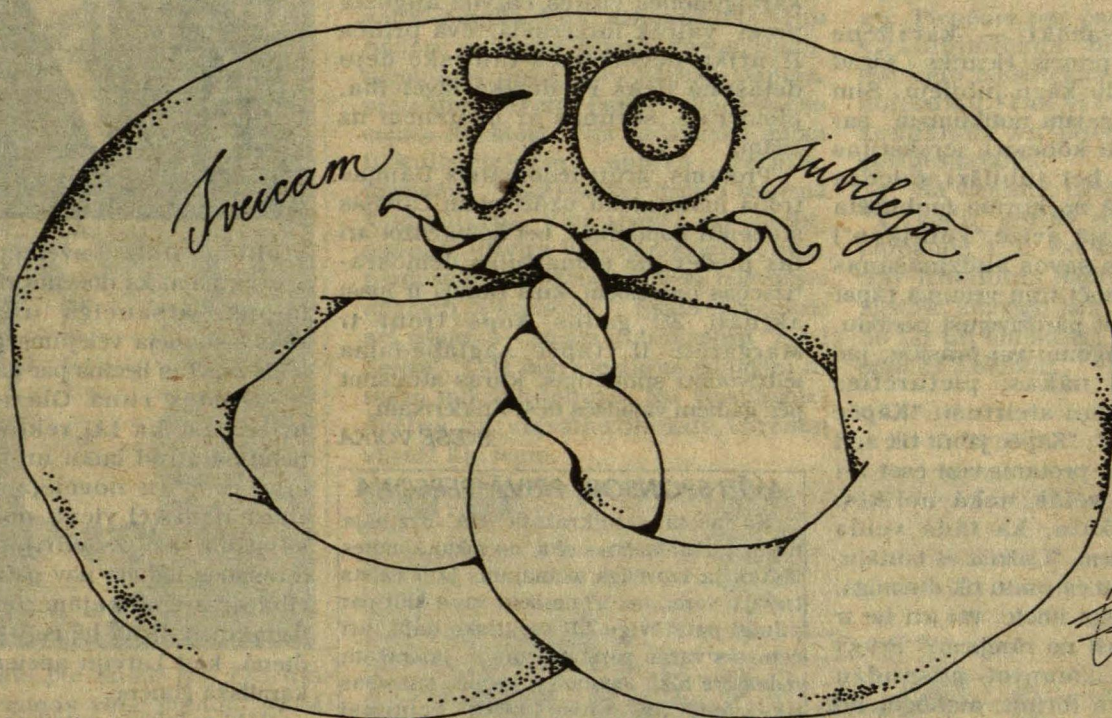
Piektdiena, 25. septembris

12 Jauna specialitāte tikai
spēdgiem un veidiem

Universitātē turpinās
karaliskas viesības 2

15 Atkal KONKURSS!

Kas pastaigājas
gar Tenzas krastu? 4

Vēlam augstas laimes "Universitātes Avīzei" viņas dižajā 70 gadu jubilejā š.g. 25.septembrī, un novēlam tai raženu nākotni, vienojot akadēmisko saimi Latvijas Universitātē!

L.K.A., Inc. Tēvijas Fonds, Latvijas korporāciju apvienība un studenšu prezidiju konvents.
Ar cieņu Arturs Vatvars, Bev., priekšsēdis.

Apsveicu "Universitātes Avīzi" 70 gadu jubilejā no Filadelfijas korporāciju kopas. Vivat, crescāt, floreat Universitas Latviensis in eternum!

Patiesā cienā Andrejs Baidiņš, Frat. Academicus

"PAGRIEZ TAČU KLUSĀKI!"

esot saukusi Dānijas karaliene Margarēte II savam dēlam kropprincim Frederikam pirms pāris gadiem, kad viņš tāpat kā brālis Joakims vēl bija tinis, un māmiņa itin bieži nogura no skaļās mūzikas. Tagad Frederiks ir ne vien pārsniedzis divdesmit gadu robežu un kļuvis par Orhusas universitātes valstzinību studentu, bet arī divreiz pabijis Latvijā un kļuvis par LU goda studentu, kas varētu izskaidrot "UA" īpašo interesi par Dānijas troņa mantinieku.

Frederika vacāki — karaliene Margarēte II un princis Henriks — šogad svinēja 25 gadu kāzu jubileju. Šim valstiski nozīmīgajam notikumam par godu tika veltīti koncerti, ierakstītas skaņu plātes, bet jubilāri sniedza intervijas, vienā no kurām (publicēta Dānijas lielākajā avīzē "Politiken") karaliene dalās savos audzināšanas noslēpumos. Princiņi tīņu vecumā tāpat kā citi bērni esot pārdzīvojuši periodu, kad uz katru lūgumu vai prasību, pie kurām bieži nākas pieturēties karaļģimenei, viņi atcirtuši: "Kāpēc mums tas jādara", "Kāpēc jābūt tik agri mājās?" utt. Un, protams, viņi esot arī nākuši mājās vēlāk nekā nolikts. Karaliene uzskata, ka tāda veida protesti ir jāpieņem. "Dažreiz es jautāju, "viņa atzistas "vai es esmu tik dusmīga, vai es esmu galīga idiote, vai arī tie ir zēni, kuri izgājuši no rāmjiem?" Princiņi gan nevarēja izmantot pusaudzņu parasto protesta formu, aizbēgot no mājām, jo nav tik viegli aizbēgt, ja jādzīvo Amalienborgā (karogs mastā viņu rezidencē Kopenhāgenas centrā gan ziņo tikai par karalienes klātesamību šai namā un nesaka neko par prinčiem, un tomēr...). Margarēte domā, ka dēli to varēja kompensēt vienkārši aizcērtot durvis kādā no bezgaldaudzajām istabām, pat īpaši nekrītot vecākiem uz nerviem. Taču,

kad pienāca obligātā karadienesta 12 mēneši Frederiks un Joakims to uztvēra kā patstāvības un brīvības izpausmi, pretstatā daudziem nīgriem dāņu jauniešiem. Tā bijusi vienreizēja sajūta — būt kā visiem, bez tēva un mātes mūžīgās kontroles.

Ar to arī audzināšanas problēmu izklāsts intervijā beidzas. Margarēte šoreiz nepieminēja problēmas, ko daudzkārt rada Frederiks, pārsniedzams Dānijā pieļauto 110 km/h ātruma limitu. Viņa nepieminēja arī dēla daudzās draudzenes (dāņu vārds 'kærestre' latviski gan būtu jātulko "mīļākās"), it sevišķi pēdējo, kura Jaungada naktī sēdēja pie stūres, kad viņi kārtējo reizi pārsniedza ātrumu. Tagad abi atkal ir salabuši. "Mēs esam labi draugi", intervijā teica meitene, kura tāpat kā vairums no prinča draudzenēm ir manekene.

Karaļpāra 25 gadu kopdzīves jubileja, dāņu futbolkomandas uzvara Eiropas čempionātā un citi notikumi ir nomākuši informāciju par Frederika turpmākajām milas gaitām, kurām avīzes parasti seko ar lielu citību. Žurnālisti nav uzaustījuši arī Frederika biežo vizīšu Latvijā (gāda laikā divas reizes!) isto iemeslu. Ari pēc pēdējās karaļģimenes vizītes Latvijā augustā presi vairāk interesēja tēva prinča Henrika neveiksmes tautisko deju deļošanā nekā Frederika izveicība, piemēram, sarunās ar meitenēm uz ielām.

Protams, grūti iedomāties Dānijas troņa mantinieku uzdzīvojam Latvijas studentu kopmītnēs, bet acinredzot arī tas pieder pie monarhijas demokratizācijas procesiem, kuri Dānijā ir īpaši aktuāli 20 gadus kopš tronī ir Margarēte II, tāpēc saglabādama iedzīvotāju simpātijas, kuras attaisnot pēc gadiem vajadzēs tieši Frederikam.

INESE VOIKA

AVĪZI SPONSORĒ PRIVĀTPERSONA

Ka tas tā — laikraksts "UA" uzzināja nejauši. Kad vadības sēdē no rektora mutes izskanēja labvēlīgs aicinājums ļaut valsts trešajai varai, tas ir, tieslietu varai kļūt par pilnīgi patstāvīgu LU juridisko daļu, arī ceturtās varas pārstāve, tas ir, laikraksta redaktore bikli ieminējās, ka pēc taisnības likumiem arī prese būtu pelnījusi neatkarību.

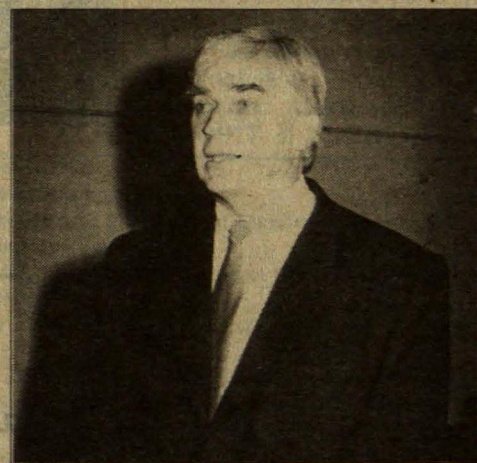
Te pēkšņi augsti stāvoša amatpersona iesaucās: "Ja es maksāju, es gribu, lai danco pēc manas stabules!" Te, lūk, atklājās noslēpums, kas tika rūpīgi slēpts no avīzes redakcijas. Varbūt arī jūs pie dzīvības uztur šis nesavtīgais cilvēks? Mēģiniet uzminēt, kas viņš ir, citādi arī jūs paliksīt patecību parādā, paši to nezinādami.

Tāds, lūk, apsveikums LU presel 70 gadu jubilejā!

KARALISKAS VIESĪBAS

Latvijas Universitātes saistība ar karaļpāriem turpinās. Rīgu rotāja karogi, kad apmēram simts cilvēku plūda LU piederošās ēkas Visvalža ielā 4a zālē.

"Kad redzēju, ka Rīgā pie ēkām izkārti karogi, sapratu, ka Universitātē ir svētki," teica mūsu augstskolas karalis profesors Juris Zaķis. Šo titulu neizdomāja "UA" smalko aprindu hroniste, bet vainīgais, kura dēļ sapulcējās vienkopus tik daudz ļaužu. Atklāsim noslēpumu, tas bija — Svešvalodu fakultātes docents Viesturs Glāznieks. Viņš, stalts un elegants, svinēja 60 gadu jubileju. Kad visi pēc saraksta izsauktie sveicēji devās pāri zālei pie gaviļnieka, vēl neaicinātie čukstēja, ka nedzird, ko isti jubilāram novēl, bet varbūt labi, ka to dzirdēja tikai docents pats. Taču vārdi, kas

atplūda līdz sveicēju rindām, apstiprināja, ka docents vienmēr ir bijis laipns, atsaucīgs un jauks cilvēks. Izskanēja vēlējums palikt tādām, kāds esi. Tas liecinā par daudz ko.

Atbildes runā Glāznieka kungs priecājās, ka LU rektors savā aizrēmtībā atrod laiku un atceras savus cilvēkus, un novēlēja tā turpināt. Uzzinājām vēl vienu noslēpumu, ka saistība ar Zviedrijas karaļpāra atrašanos Latvijā nav pati istākā sakarība ar augstākajām aprindām. Īstā dzimšanas diena bijusi 31. jūlijā, tātad dienā, kad Latviju apciemoja Dānijas karaliskā ģimene.

"UA" redakcija pateicas par ielūgumu šādās karaliskās dvesmas apņemtas viesībās un vēlreiz vēl laimi docentam, viņa kundzei un meitai, kurām Glāznieka kungs ierādīja goda vietu pie svētku galda.

LU MĀCĪBSPĒKI ĀRZEMĒS

Allaž esam priecājušies, ka visās pasaules universitātēs strādā vismaz viens latvietis. Tagad nākas konstatēt, ka gudrās galvas rodamas ne tikai svešās zemēs, bet arī pašu mājās, taču... Daudzi speciālisti, kas stažējušies ārzemēs, vairs nevēlas atgriezties Latvijā vai tieši Universitātē, jo firmās un akciju sabiedrībās maksā, protams, vairāk. Lai nu kā — priecājamies par Latvijas Universitātes mācību spēku sasniegumiem. Piemēram, pagājušajā gadā profesors V.IVBULIS ieguva Fūlbraita stipendiju un lasīja lekcijas ASV. Šajā valstī šobrīd uzturas vairāki zinātnieki ar ģimenēm no LU Matemātikas institūta.

Humbolta universitātē Vācijā gadu pavadīs docents A.JAKOVIČS (Fiz. un mat. fak.) un docents J.MUIŽNIEKS (Biol. fak.), viņi saņēmuši Humbolta stipendiju.

Lulea universitātē Zviedrijā otro gadu strādā docents J.VĀRNA (Fiz. un mat. fak.).

Otro gadu Helsinku universitātē lekcijas latviešu valodā un literatūrā lasa V.GURTAJA, bet Oslo universitātē B.SILIŅA. Savukārt doc. R.BĒRTULIS

šādu pašu misiju veic Greisvaldes universitātē Vācijā. Turpat Vāc zemē Kaizerslauternas universitātē ligumu uz trim gadiem noslēdzis A.ZEMĪTIS (Fiz. un mat. fak.). Iespējams, ka docents A.ŠĻUGERS uz visiem laikiem papildinās mācību spēku rindas Londonas Karaliskajā universitātē. Turpat noslēgts gada ligums arī J.GOVARTINAM.

Droši vien pa tām pašām ielām gar Temzas krastu pastaigājas arī INGRĪDA KRAŽE, kura Londonas universitātē iegūst maģistra grādu svešvalodas mācīšanā.

ILZE BRINKMANE.

VALODU CENTRS BŪS!

Tā solījuši Minsteres universitātes ļaudis. Šī augstskola ar mūsu universitāti noslēgusi ligumus vairākās jomās. Minsterē top Baltijas studiju centrs. Tā filiāles būs Rīgā, Tartu un Viļņā. Somēnes 28 vācu studenti mūsu universitātē mācās latviešu valodu un dzīvo latviešu ģimenēs. Notiek arī pasniedzēju apmaiņas braucieni. Taču paralēli sadarbībai mācību sfērā un zinātnē, Minsteres universitāte mums sniedz arī materiālo palīdzību. Pagājušā gada beigās bija atbraukusi viņu rektore profesore Marija Vasna, saimnieciskais prorektors Klauss Dapers, prorektors Pēteris Punke, skaitļošanas centra direktors. Viņi uzdāvināja mūsu fizikultūriešiem sporta tērpus, inventāru. Skaitļošanas centrs saņēma kompjūterus. Viņi atveda arī satelītantenu, divus videomagnetofonus, pārdesmit videokasetes, lielo televīzijas aparātu "Panasonic". Esam saņēmuši arī dāvanu — vieglo automašīnu "Ford Sierra". Līdz šim ciemiņus vadājām ar mazo mikroautobusu. Nu viespasniedzējus un vieszinātniekus varēsim vizināt itin lepnī.

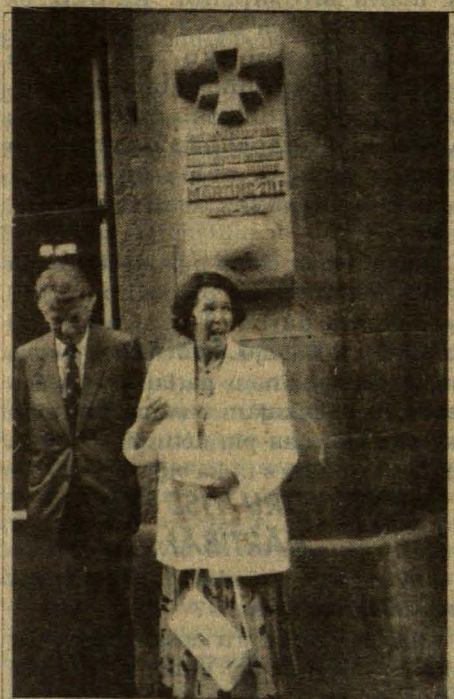
Tālākā Minsteres universitātes doma: palīdzēt mums Svešvalodu fakultātē iekārtot Valodu centru. 20 darba vietas, uz katra galda kompjūters ar vadības pultī. Jau šomēnes tiks atvesti kompjūteri, ieradīsies tehniķi, tiks sakārtota telpa. Oktobrī Valodu centrs sāks darbu. Tiks uzstādītas satelītantenas, ar videiekārtām ierakstīs tekstus franču, vācu, spāņu, angļu un citās valodās. Minsteriešu vēlējums — centrs nedrīkst stāvēt dikā. Ja nevajag studentiem, lai nāk pasniedzēji, darbinieki un mācās. Uz valodu kursiem lai nāk jebkurš interesents. Tas būs moderns Valodu centrs.

Mēs zinām, ka Latvijas Universitātes sadarbība ar Minsteres universitāti turpināsies, jo viņi ir ļoti izdarīgi.

Prorektora R. Kondratoviča stāstījumu
uzklausījusi
MĀRA SADOVSKA

SENĀTS

1. Apstiprināja LU budžetu otrajam pusgadam.
2. Senāta komisija, kas organizē rektora vēlēšanas, noteica, ka Satversmes sapulce, kurā ievēlēs rektoru, notiks 8.decembrī. No 15. septembra var izvirzīt kandidatūras, un līdz 8.novembrim pretendentiem jāiesniedz savas ricības programmas (ja vēlas tās publicēt).
3. Pieņēma par pamatu Zinātniskās bibliotēkas direktora A.Lāča iesniegto bibliotēkas darbības pagaidu nolikumu. Tas vēl jāaskaņo starp komisijām un jāiesniedz rektoram apstiprināšanai.
4. Kā vienmēr, uzsākot jauno mācību gadu, notiks senatoru mandātu pārbaude, t. i., vai kāds no senatoriem nav izmainījis savu statusu, devies ilgstošā ārzemju komandējumā, aizgājis no LU un tamlīdzīgi. Mandātu komisija sanāks 5.oktobrī.

Tērbatas ielā pie nama Nr. 1/3 tika atklāta piemīņas zīme vienam no LU bijušajiem rektoriem, tā vēsta: šajā namā no 1924.gada līdz 1938. gadam dzīvoja izcils latviešu internists un medicīnas filozofs MĀRTIŅŠ ZĪLE (1863-1945). Svinīgajā brīdī klāt bija rektora mazmeita Irēna Kresmane-Zīle, kā arī prof. I. Lazovskis.

ANDRA DZEŅA foto

Jūnijā maģistra grādu optometrijā aizstāvēja jau otrā itāļu studentu grupa. Bildē redzami latmieģie itāļi ar saņemtajiem diplomiem

LAIKAM ESMU BIJIS NODERĪGS

Kad atskatāmies vēsturē, mūs ne tik daudz saista "sausi" fakti un gadaskaitļi, cik tas, kā cilvēki jutušies, ko pārdzīvojuši, par ko domājuši savā laikā. Tas, kas notiek ar mums šodien, drīz jau arī būs vēsture. Bet nepārsteigsimies ar secinājumiem. Tikai precīzāk nekā ikdienā palūkosimies, kā mūsu laikabiedri šodien domā par sevi, par pasauli, par savu laiku. Šim nolūkam "UA" aizsāk rakstu sēriju "Cilvēks un viņa laiks". Kā pirmo uz sarunu aicinājam Universitātes galveno cilvēku - rektoru JURI ZAĶI. Saruna notika 2. septembrī. Šajā dienā rektors reģistrējās kā Latvijas pilsonis.

KAS UZLABO REKTORA NOSKAŅOJUMU?

Izrādās, ka tas ir briesmīgais jautājums, kurš dažkārt liek iegrimt dziļā grūtsirdībā:

- Vai jums kā LU rektoram ir mazvērtības sajūta pasaules priekšā?

- O, šis jautājums lieliski uzlabo manu noskaņojumu. Es sāku iepazīt svešās zemes vēl kā zinātnieks fiziķis, un tas man deva lielu pozitīvu pārdzīvojumu. Esmu novērojis, ka mūsu zinātnieki ļoti viegli nodibina kontaktus ar svešzemju kolēģiem. Viņiem ir arī labas spējas izprast pasauli un zinātniski domāt. Kur viņi to apguvuši? Tepat - Latvijas Universitātē. Arī tajos apstākļos, kad nebija pieejama informācija un zinātniskā literatūra no ārzemēm. Gribu uzsvērt kādu priekšrocību - padomju sistēmā cilvēki ir iemācījušies visu informāciju uzņemt kritiski, arī tas attīsta prātu. Dažreiz esmu pārsteigts, cik lētticīgi mēdz būt cilvēki citās zemēs, arī Amerikā. Studenti pilnīgi paļaujas profesoru norādēm. Mūsu studenti gan vēl joprojām ir ļoti piesardzīgi, līdz ar to patstāvīgāki.

Pasaulē oficiāli ir reģistrētas aptuveni 9000 augstākās mācību iestādes. Uzskatu, ka Latvijas augstskolas ir pirmajā tūkstotī, ja ne vēl augstāk. Amerikāņu kolēģi reiz man teica: "Paraugieties kaut vai uz Dienvidamerikas universitātēm. Jūs taču varat pārspēt jebkuru no tām". Gribu teikt studentiem un absolventiem, ka Latvijas Universitātē pavadītais laiks nav pagājis veltīgi. Tas ir tik pat nozīmīgs kā jebkurā citā augstskolā. Nesen mums bija iespēja aizsūtīt kādus piecus studentus mācīties kādās no pašām dārgākajām ASV koledžām. Mēs sūtījām

labākos. Bet viņiem tur izrādījās nebija ko darīt, jo attiecīgās zināšanas viņi bija apguvuši jau šeit. Tā kā man nav nekāda pamata mazvērtības sajūtai.

"MAN PĀRMET, KA ES PIELIENU STUDENTIEM..."

- Tomēr dažos brīžos man šķiet, ka līdz pasaules līmenim mums vēl tālu, atzinās rektors. Vienu tādu brīdi rektoram ir sagādājusi vēstule kastīte, kurā iemestās vēstules bez aplinkus ceļiem nonāca tieši pie viņa. Varēja rakstīt arī anonīmi

- Vēstule bija maz, pie tam 75% no tām - viena cilvēka rakstītas. Tajās bija

lasāmas gānīšanās un ņirgāšanās par Gorbačovu un Ļeņinu u.c. Kāpēc tas jālasa man? Autors raksta, ka Ļeņins rīkojies nepareizi. Bet ne reizi nav minējis, ka Zaķis ko būtu darījis nepareizi.

Tas nu tā, bet šī kastīte tiešām bija domāta tiem cilvēkiem, kuri baidās, ka man adresētās vēstules lasītu arī kāds cits. Bet daudzi pārprata un domāja, ka es aicinu rakstīt tenkas. Vai arī atjaunot komunistu nodevēju principus. Tas nu bija kronis! Socioloģiskas aptaujas taču arī ļoti bieži ir anonīmas. Vēlēšanu biļetenī urnās tiek mesti arī bez vēlētāja vārda. Vēstulēs rakstītās ziņas man bija nepieciešamas, lai es personiski iegūtu vispārēju priekšstatu par situāciju Universitātē. Nevis lai sauktu pie sevis vēstulēs minētos pasniedzējus un lasītu viņiem morāli. Jau agrāk es lūdzu studentus anketās uzrādīt, kuri pasniedzēji un mācību priekšmeti atstājuši vislielāko iespaidu. Kolēģis no ASV profesors Nikolajs Bolavkins reiz ieteica rīkot regulāru aptauju studentiem, uzdodot tikai vienu

jautājumu - ko attiecīgais pasniedzējs man ir devis? Pats es uzskatu, ka studentu vērtējumam ir liela nozīme. Bet man pārmet, ka es pielieņu studentiem.

- Vai jūsu ricība ir bieži nosodīta?

- Jā, protams. Bet, ja nosodījums vai kritika izsit cilvēku no līdzsvara, viņam jāatvadas no vadošiem amatiem.

TĀ NAV ANEKDOTE

- Jūs tātad uzskatāt, ka studentu vērtējumam ir liela nozīme. Bet vai ir kaut kas tāds, ko students tomēr Universitātē nevar iemācīties?

- Jā, noliedzami ir kaut kas tāds. "Kādēļ?" jūs vaicāsi. Pie mums Latvijas Univeritātē vēl nav isti attīstījušās studentu un pasniedzēju attiecības. Pasniedzējs bieži vien ir kā priekšnieks un norādītājs, nevis padomdevējs vai ievirzītājs. Tad, lūk, bieži nākas dzirdēt studentus sakām: "Es aizgāju uz eksāmenu un pastāstīju pasniedzējam kaut ko tādu, ko viņš nezināja un centās visu iegaumēt". Šādi gadījumi tiek stāstīti kā anekdote. Tas ir normāli.

GRIBĒJU DZĪVOT CITĀDĀK, BET NENOŽĒLOJU...

- Vai jums ir bijuši sirdsapziņas pārmetumi?

- Es nedaru to, kas radītu konfliktu ar manu sirdsapziņu. Kādreiz es domāju, ka savā dzīvē nekad neno- darbošos ar politiku, nestrādāšū valdībā. Gribēju būt kabineta zinātnieks, kurš sarunājas ar dabu nevis cilvēkiem. Pakāpeniski tomēr esmu aizgājis no šī principa un uzsācis sabiedrisku dzīvi. Bet to arī nenožēloju, jo

laikam tomēr esmu bijis noderīgs. Kā Latvijas pārstāvis piedalījos PSRS parlamenta darbā. Tur atrados, lai aizstāvētu to Latviju, kura šodien mums jau ir. Es apbrīnoju parlamentāriešus par viņu lieliskajām runām, bet man nav sirdsapziņas pārmetumu, ka pats nevarēju uzstāties tā kā viņi.

AR REKTORU VISS ŠĶIET IR KĀRTĪBĀ!

- Vai esat laimīgs, būdams Universitātes rektors?

- Jā, es droši varu nosaukt sevi par laimīgu cilvēku, arī ikdienā. Tas jau nekas, ka daži man saka: "Turies, nu tev iet smagi". Tagad? Un smagi? Tieši tagad tā nav. Smagi bija, kad katru otro dienu man zvanīja no Centrālkomitejas un deva rīkojumus, kādus jautājumus izskatīt vai kādus cilvēkus atlaist. Kad šādu zvanu vairs nav, var teikt, ka sākusies istā dzīve. Esmu apmierināts, ka šajā pārejas periodā atrodos tādā vietā kā Latvijas Universitātē.

Ar rektoru sarunājās
JOLANTA APINE

VIŅI NEDOS MUMS NE ADATU, NE CEPURI

Ziemeļu Padomes Kultūras komitejas pārstāvji, kuri ieradās Rīgā augusta beigās, vēlas novērtēt situāciju pēc iespējas objektīvāk. Šie parlamentārieši— dāņi, norvēģi, zviedri un somi—, kuri interesējas par izglītību, kultūru un zinātni, apmeklēja Parlamentu, pabija Kultūras fondā. Viņi ciemojās arī Universitātē un tikās ar ZA prezidentu akadēmiķi Lielpēteri, Sporta un Pedagoģijas Akadēmijas, Medicīnas Akadēmijas, Mākslas Akadēmijas, Daugavpils Pedagoģiskā institūta, Kultūras Akadēmijas pārstāvjiem. Šī reprezentablā delegācija vēlējās uzzināt, kā mums palīdzēt. Daugavpilieši pastāstīja, ka viņi grib organizēt Universitāti un ka spēku pietiksot. Lauksaimniecības Universitāte iedeva parlamentāriešiem paketi ar projektiem un lūdza palīdzību to īstenošanā. Mākslinieku vēlme— nodibināt kontaktus ar mākslas augstskolām. Kultūras Akadēmijā sūdzējās, ka viņiem trūkstot Ziemeļu valstu pasniegēju— dāņu, zviedru, norvēģu. Mediķi runāja par aparāturu, apmācībām citās valstīs. Universitātes rektors J. Zaķis savukārt izteica šādu domu: "Ja mēs gribam ātrāk atgriezties Eiropas un pasaules aprītē, mums vajadzīgs modernākais un labākais, kas ir." Tādēļ viņš lūdza Ziemeļu Padomes Kultūras komitejas pārstāvjiem iestāstīt mūsu valdībai, ka zinātne, kultūra un izglītība ir tas būtiskākais nācijai. Atbildes runā viesi teica, ka valdība pārāk maz līdzekļus izdala kultūrai, zinātnē, izglītībai. Viņuprāt patiešām, arī mums, lai sasniegtu Eiropas un pasaules līmeni, jācenšas strādāt ar labu aparāturu, nevis pārpirkt no citām valstīm, ko tās pēc 4, 5 gadu lietošanas norakstījušas. Lietosim labu aparāturu, tad tā lieta ies!

MĀRA SADOVSKA

RĪGA MŪSU

Rīga— Latvijas valsts galvaspilsēta. Rīga— brīvās latviešu tautas neatkarības un nacionālās kultūras un cilvēku tiesību simbols Eiropas tautu saimē. Arī visā pasaulē. Rīga— arī latviešu valodas likuma galvaspilsēta, izpildītāja un tālākdevēja. Vai tā ir? Nav. Nedarīsim kaunu savai tautai un Eiropai, kurā vēlamies iekļūt ar savu kultūru un humānismu— mainīsim, saprašanās ceļā, Rīgas iedzīvotāju sastāvu 70% latviešu un 30% nelatviešu. Šodien tas ir otrādi. Ar mūsu palīdzību dzīvokļu problēmā, kā arī tiesību normas pārbaudot, kā militāristi kopā ar okupantiem izspieduši latviešus no Latvijas galvaspilsētas, tikai tad varēsim sacīt— Rīga mūsu, Rīga Latvijas valsts galvaspilsēta un nedz Bābeles tautu pulcēšanās Bābele.

Latvijas valsts galvaspilsētā būs vieta ikvienam svešiniekam mainītās skaitliskās attiecībās, kā tas ir visās demokrātiskās Eiropas galvaspilsētās, kur svešinieku skaits nepārsniedz pamattautas skaitu.

Rīga mūsu 1992. gada 18. novembrī.
ANDREJS EGLĪTIS, "BRĪVĀ LATVIJA"

VAI EIROPEIZĀCIJAS DRAUDI?

JUSSU NUORTEVA ("YLIOPISTO") tulk. ILZE JOZEPA

Somija gatavojas iekļauties Eiropas Ekonomiskajā asociācijā. Ko tas dos šai zemei tās savdabīgai kultūrai?

Bet vai Somija ir gatava eiropēzēties, kas tad ir Eiropas kopiena un tā sauktā Eirokultūra. Pašiem somiem droši vien ir skaidrs, ka nedrīkst sevi pieskaitīt eiropiešiem (pastāv viedoklis, ka šī ziemeļzeme atrodas pārāk tālu, lai sevi par tādiem uzskatītu), kamēr kultūrai piešķaita šausmu filmas, jebkuru importu

valodas formās, tā arī nozīmes ziņā.

Somiskums, tātaq, ir neapzināts paradums "izsijāt" un pārveidot visu svešo, no citurienes nākušo. Tādēļ teorija par pilnīgu norobežošanu kultūras attīstībai nedos neko pozitīvu. Nenoliedzami, katrai tautai ir savas paražas un cita mentalitāte. Somijā gudri kritiķi jau sen beiguši apspriest banālo, ārzemniekiem pat garlaicīgo kinokomēdiju seriālā varoni Ūno Turhapuro. Jo tauta savu izvēli ir izdarījusi un nekāda kritika to grozīt nespēs. Šī izvēles brīvība un demokrātija ir kultūras pamats, un tautai pieņemamais arī ir kultūru raksturojošs elements. Filmai pilnas skatītāju zāles garantē tās veidotāju pareizi uztvertais somu humors, bet pilnīgi vērtīgi mēģināt to pārdot bretoņiešiem vai kastīliešiem.

Gluzi dabīgi, par citām Eiropas tautu kultūrām pastāv tādi paši priekšstati kā par somu savdabību, tāpēc vienotas Eiropas kultūras jēdziens jāsaprot tikai kā vecās pasaules valstu savstarpējie sakari. Eiropa no ASV atšķirsies ar to, ka nebūs kopīga valodas, jo pašreiz esošie satelītkanāli angļu valodā orientēti plašai skatītāju auditorijai, vieglu izjūtu tveršanai, no kā līdz zinātnes un kultūras pieredzes apmaiņai vēl tālu.

Somiem praktiski nav nekādu iespēju iespējot no ārzemēm nākošo jaunumu plūdus un vadīt tos vēlamajā virzienā. To Eiropas apvienošana ietekmēs. Tomēr arī atteikšanās no sadarbības nedotu nekādu rezultātu. "Laba" priekšniecība gan vienmēr vēlējusies vest kultūru vēlamā virzienā, lietojot kā pātāgu, tā konfekti. Taču rezultātā izrādījies, ka cenzūras līdzekļi ir nepietiekami un dod pretēju galaiznākumu. Aizliegtās grāmatas izplatījās tautā pa saviem kanāliem. Tautas atmodas kustības piekritēji, kuri atzina vienīgi luterticību, tomēr dievināja katoļu reliģisko literatūru. Jau 16.gs. tāda grāmata bija katoļu mistiķa normandieša Jean Bernieres de Louvigny "Slepenā dzīve ar Jēzu Kristu". Bet mazajā Merikarvo ciemā saimnieki ziemeļnieciskā izlēmīgumā tulkoja un ar roku pārrakstīja cenzūras aizliegtos Jakob Bohmēn un citu mistiķu darbus.

Eiropas apvienošanā labākais būs tas, ka pavērsies plašākas iespējas iepazīt citu zemju kultūru. Un tikai tā varēs izvēlēties sev pieņemamo, neaprobežojoties ar masu informācijas līdzekļu pīdāvājumu. Bet, diemžēl, arī kultūrā valda kapitālisma princips: izdzīvo tas, ko pieņem cilvēki, pārējām ir jāmeklē jauni izteiksmes veidi vai jāiznikst. Domājot par nākotni, ir jāpatur prātā vārdi, ko kādreiz rakstīja atmiņu kladēs: "Vivitur ingenio coetera mortis erunt". "Lai dzīvo daiļrade, pārējais ir nāves daļa".

no Rietumiem vērtē augstāk nekā pašmāju ražojumus un mocās ar mazvērtības kompleksiem. Runājot par integrēšanos Eiropā, patiešām piemin noteicošos ekonomiskos, politiskos, sociālās un aizsardzības jautājumus. Un ne velti, jo, no rūpnieciskā viedokļa raugoties, federatīva attīstība būtu visvēlamākā. Taču šķietamais šķērslis ir neizbēgama nacionālās kultūras eiropēzēšanās. Bet, pirms piekrist šādam apgalvojumam, ir jāatbild, kas ir somu nacionālā kultūra, kas to apdraud un pa kādiem kanāliem vēlamās un nevēlamās ietekmes izplatās.

SOMISKUMS - TĀ IR "IZSIJĀŠANA".

Tas, ko tagad uzskata par somu kultūru, nav radies hermētiski noslēgtā telpā. Katrā novadā var atrast kādas kaimiņzemes paražu pēdas. Piemēram, tikai 19.gs. beigās veidojusies somu daiļliteratūra guvusi ļoti daudz no zviedru literatūras. Arī tautiskā romantisma iespējā veidojusies jaunā inteliģence atrādās mijiedarbībā ar Somijas zviedru kultūras darbiniekiem. Ludvīgs Runebergs, Aleksis Kivi - zviedrs un somi. Bet viņu radītās plastiskās lauku romantikas pilnās gleznas un tēli dzīvoja arī pēc sabiedrības un realitātes izmaiņām (dzimtenē attīstības gaitā). Tā, pētot dziļāk somu kultūras veidošanos, atklājas viens un tas pats tradicionālais pamats - sakari starp tautām. Tas gan nenozīmē, ka viss labais ir radies vienīgi tādā ceļā. Drīzāk gan visas ietekmes ir tiktāl izmainītas, ka tās var uzskatīt par somu radītām kā

VAI SORBONNAS UNIVERSITĀTĒ LEKCIJAS LASA LATVISKI?

Nē, ko jūs, tā taču ir augstskola Francijā! —Bet varbūt Londonas Karaliskajā institūtā, vai kādā no Amerikas augstskolām? —Diemžēl jūs jāsarūgtina: ja tās nav lekcijas par latviešu valodas mācīšanu un literatūru, tad jāzina šis valsts valoda.

Kas uzdod šos divainos jautājumus un atbild diezgan bērnišķīgi? Atzišos, sarunājos pati ar sevi. Pēc sēdes, kurā bija jābūt visu fakultāšu dekāniem, katedru, zinātņu institūtu, administratīvi saimnieciskās pārvaldes un citu Latvijas Universitātei piederīgo struktūrvienību vadītājiem vai viņu vietniekiem, bet leradās daži. Viens dekāns. Bioloģijas fakultātes dekāns docents B.Egle noteiktajā termiņā iesniedzis arī darbinieku sarakstu, kuriem jānokārto atestācija, t.i., eksāmens latviešu valodā, lai strādātu Latvijas Universitātē.

Atļausos atkāpi. Nesen vienai studentei aizrādīju, ka redakcijā nevar iesniegt sasvītrotu un neskaidrā rokrakstā uzrakstītu manuskriptu. Tas ir elementāras kultūras trūkums un necieņa pret to cilvēku, kuram tas nododams, un tajā pašā laikā liecina, kāds esi pats.

Studente apvainojās un gribēja ņemt atpakaļ uzrakstīto, ja reiz neesot derīgs. Skaidroju vēlreiz, ka uzrakstīts labi, tikai nepieklājīgi nekārtīgi. Beigās sapratāmies. Ak, šie studenti!

Taču jau pieminētajā sēdē manā lomā iejutās mācību prorektors J.Niedrītis, jo viņam nācās aizrādīt Vadības un ekonomiskās informātikas fakultātes pārstāvei, ka nevižīgā rokrakstā uzšņāpti pieci uzvārdi nav nopietni vērā ņemams iesniegums Valsts valodas prasmes pārbaudes komisijai. Kādi cilvēki tad māca mūsu studentus?

Valsts valodas pārbaude trīs līmeņos jāveic līdz 31. decembrim. Ja nevar nokārtot pirmajā eksāmenā, ir dota atļauja kārtot vēlreiz. —Būsim iecietīgi. Tie taču ir mūsu kolēģi, — teica praktiskās latviešu valodas katedras vadītāja docente A.Stelle. — Pagarināsim termiņu vēl nākamajā gadā.

—Būsim iecietīgi, bet principiāli. —iebilda profesors J.Niedrītis.

Domāju, ka profesoram taisnība un šajā brīdī pat piedevu viņa vairākkārtīgi izteikto frāzi: "Runa iet par..." Neviens latviešu valodas speciālists gan taktiski neaizrādīja, ka pareizāk būtu teikt: "Runa ir par..." Profesors nav valodas speciālists, bet labas gribas cilvēks. Tas arī ir daudz. Taču citreiz laikam pati takta sajūtu aizstāšu ar cieņas sajūtu pret savu MĀTES VALODU, pret LATVIJAS VALSTS VALODU. Domāju, profesors mani sapratis un neapvainosies. Citādi liekas, ka gaismas pili valda latviešu tautas teiciens: vārna vārnavai acis neknābj, un visiem ir labi un mierīgi. Un tā vien

liekas, ka tie, kam jāmacās — klusi smin vai arī joprojām jūtas aizvainotie.

Pirmais iespajds par LU var rasties arī pēc sarunas ar galvenās ēkas atslēgu glabātāju, jo ārzemnieki pēc padoma prasa vispirms viņai(am). Reiz kolēģe prasīja redakcijas telpas atslēgu. It kā elementāri — nosauc kārtas skaitli, vārdu "telpa" un pieklājības vārdiņu "lūdzu", bet atbilde skanējusi drūmi: "Nē, mēģini pats". Pārāk augstas prasības laikam nevar izvirzīt, jo šis cilvēks taču nav universitātes macībspēks, kam jāstrādā ar studentiem. Taču kolēģe bija sašutusi. Man kļuva skumji. Seit. Latvijas Universitātē.

ILZE BRINKMANE

"DOTAJĀ MOMENTĀ ŠI TE LATVIEŠU VALODA" ...

...ir piešmurgāta kā no austrumiem, tā no rietumiem. Senāk Ķīnā virieši nēsāja bizes, un mēs tos būtu tiesīgi saukt par apbīžotiem. Tagad arī mūsmājās apbīžoti virieši nav nekāds retums. Taču "uz šodiendiem" paši latvieši Latvijā pat plīkgalvi par apbīžotu nosauc it bieži, un šis mīļvārdiņš atskan pat radio mikrofonā, no TV ekrāna un parlamenta tribīnes.

Pirms okupācijas Latvijā dzimušam un skolās gājušam trimdas tautietim klausīties vietējo "mātes valodu", nereti pat ar "mātes" vārdiem piebārstītu, ir patiesi šokējoši. Pat no visaugstākajām tribīnēm atskan tāda valodiņa, ka autentiski pārtulkot to citā valodā (izņemot krievu) nav iespējams. Tas ir objektīvs kritērijs šādas sarunas absurdam.

Mēs sava valodas likuma bēdīgi slavenajā vēsturē esam gandrīz nesekmīgi

piepētājuši, lai nelatvieši mācītos latviešu valodu, bet daudzi no mums paši ir to daļji aizmirsuši un pat nejut, ka runā kaut kādu "rosolu" nevis valodu. Tā "kaut kur ap" tūkstošgades maiņu būsim pilnīgi "izmainījuši" savai latviešu valodai. Pusgadsimtu ilgās ideoloģisko un represīvo selekcionāru pūles izveidot padomju cilvēku bē vainagojušās spīdošiem panākumiem un nebūtu jābrīnās, ja ar laiku izveidotos pat viena kopīga padomju valoda, par godu ģeniālā valodas speciālista, fizikultūriešu lielākā drauga, tautu tēva un skolotāja mūžgai piemīņai.

Uzdosisim arī mēs boļševīku mūžīgo jautājumu —ko darīt?

Masu mēdijos, kā tagad tik ļoti milam izteikties, lasām un dzirdam tādas valodas biezumus, ka zosāda uzmetas. Vai nebūtu laiks šiem mēdijiem jeb orgāniem reiz apgūt latviešu valodas elementārteoriju, un par aplamiem izteikumiem vainīgajiem atvilkt no algas, jo katram savs anats taču jāprot nevalņojami. Man ne visai gribas ticēt, ka Žurnālistikas fakultātē var izmācīt par žurnālistu (pats pat filoloģiju neesmu oficiāli mācījies), ja cilvēkam nav "attiecīgās žilkas". Tāpat konservatorijā (piedodiet, Mzikas akdēmijā) vai Mākslas akadēmijā neizcep komponistu vai gleznotāju, bet tikai iemāca tehnoloģiju. Arī t.s. Augstākajos literatūras kursos neviens par istu rakstnieku nav iztaisīts, varbūt vienīgi par Rakstnieku savienības biedru. Taču pareizrūnas likumus, tāpat retorikas pamatus, loģiskā akcenta jēgu runā universitātē būtu jāmaca it visu humanitāro zinātņu studētājiem, bet pašreizējiem diktoriem, komentētājiem, lektoriem, deputātiem un diplomātiem, arī juristiem, vēlams pat aktieriem, viņu darbavietās vai speciālos kursos būtu ne tikai jānoklausās attiecīgs kurss, bet arī jāiztur stingrs eksāmens, tāpēc "kad" arī turpmāk ik dienas viņus eksaminēs klausītāji, vai arī mācīsies no viņiem, kā runāt nepareizi.

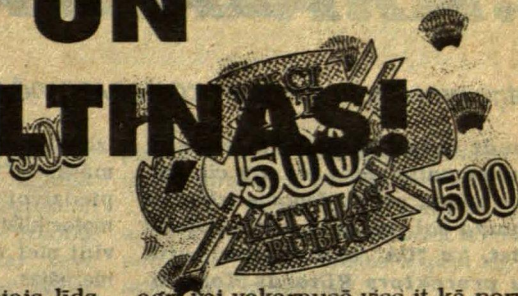
Pilnu algu var maksāt tikai par labi paveiktu darbu, un diktoram gan pats elementārākais uzdevums būtu — kā akcentēt vārdus teikumā, priekšā rakstīto tekstu nolasot. Taču arī paši priekšā rakstītāji to bieži nezina. Neesam vēl pieraduši arī pie pieklājības formas "kungs" lietošanas un uzsveram: Kalniņa kungs, lai gan vajadzētu otrādi. Vēl absurdāk skan: Jāņa Kalniņa kungam.

Ar piesārņotu valodu tāpat kā ar piesārņotu vidi sastopamies ik uz soļa, jo "apkārtējās vides ietekme", visgudrā Lisenko vārdiem runājot, ir bijusi patiesi spēcīga un visaptveroša.

Tātad, —viennozīmīgi, jautājums stādās tā, kad neatliekami jāiznes lūmums par kadru pārgatavošanas procesa izvešanu, par cik pie stundu apmācīšanas ir pieļauti zināmi trūkumi, par ko ir jānēs atbildība pasniedzēju kontingentam".

RAIMONDS SALTAKMENS,
 korporācijas Lacuarinia filiātrs, Latvijas
 Žurnālistu savienības biedrs

SAULE, VISKIJS UN JŪRMALAS SMILTINĀS!

MĀRIS VĪTOLS

Kamēr es pa to Eiropu pamazām darbojos, vienam trešam meitēnam vasaras saulīte iztriepusi savas krāsas pa visu (gandrīz) ķermeni, savukārt kāds sabiedrībā viegli pamanāms, es

priekšnieku Jāni Stoni, pēdējais līdzdalija lasītājiem dažas klusas pārdomas:

“Tā kādu dienu Kārlis skrēja pa koridoru, un pa pusparvētajām kantora durvīm to pamanīja Roberts.

—Sveiks, Kārlī! Kur tā skriedans?

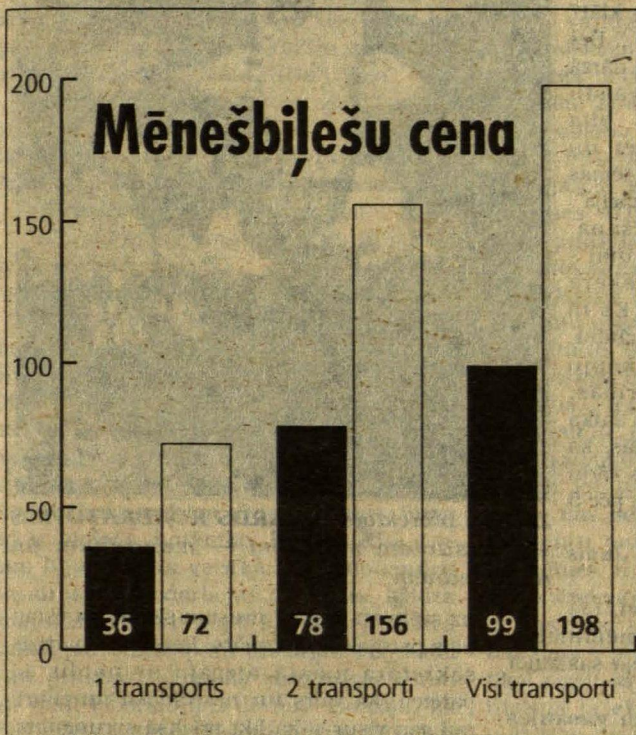
—Jāiet ar kaut ko tas vēders apmānīt.

—Klausies, man ar tiem laikiem tā pašvakāk... paēd manā vietā arī!

—OK. Iedod naudu!

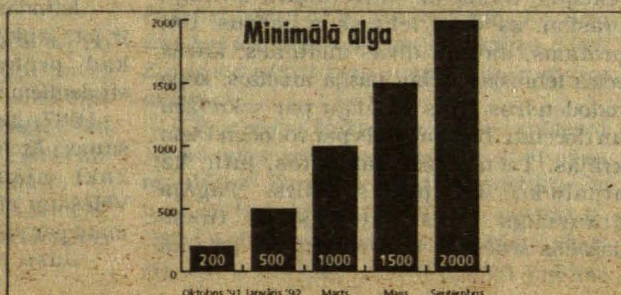
Jā! Tas jau tā interesanti. Vakar es vienai jaunkundzei, zinot cilvēku grūtības ar naidīgām, pastāstīju, ka kopmītnēs par gulvietu būs jāmaksā 140 rubļu mēnesī. Uz to viņa reaģēja ilgi nedomādama: “OK, es ņemšu veselu istabiņu.”

Man ir radies iespaids, ka reālas problēmas ar iztikšanu faktiski ir kādiem 10 —

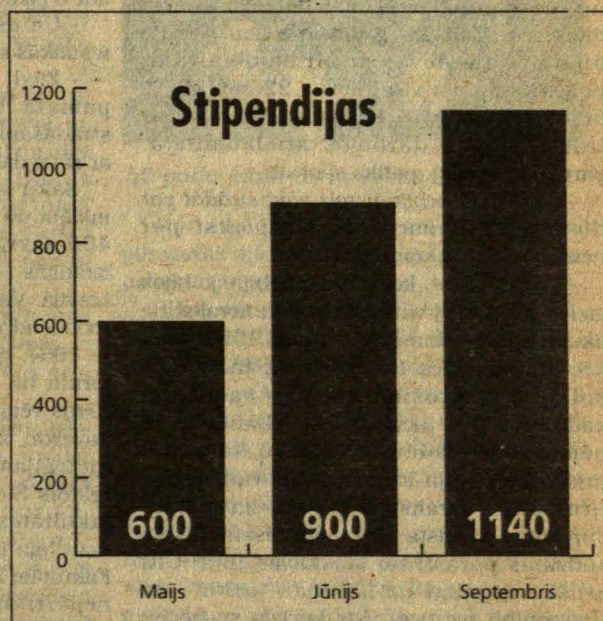

nebaidos šī vārda. TV režisors, salasījis zinātniskos bukletus par staru radiācijām, atstājis saulīti novārtā un pievērsies proporcionālai sevis iekšējai bendēšanai: viskijs, džintoniki, skrūves, uzgriežņi un dažādi. Citi atkal lielāko jaunuma sakni saskata valdībā, respektīvi, Ivarā. Pie šiem, trešajiem, tad arī uz brīsi piestāsim. Ziniet ko, mani mīļie! Ivars jau istenībā ir tāds pozitīvs cilvēks, tāds reāls vīrietis, un nevajag viņam nemaz šitos kaitīgumus kabināt klāt. Runājot, ka pēc grūtas vasaras būšot vēl grūtāka ziema, bet tas nu tā, cita starpā. Mjā-ā, bet dažī, āreče, vasaru saķēruši un maciņos sastūmuši, svīstot zemeņu plantācijās un dažādi aiz Latvijas robežām. Naudiņa ir sapelnīta, Naudiņa sapelnīta! Kāds nopelnījis 5000.—, cits 6000.— DM, un tās jau tomēr ir tādas solidas summas. Kādā intīmākā sarunā ar LŪ studentu arodbiedrības

15% studentu. Tas būtiski izmaina situāciju un liek man iejusties tādā kā uzbrūkošā aizsarga ampuā...” Redziet, var jau studenti streikot, vākt aprakstītus rublēnus, iēt un izrunāties par dzīvi ar Kaņepāju vai Piebalgu (varbūt šamie izkārtos pat randiņu ar Godmani), un visur cilvēki piekritoši šūpos galvas: “Jūs jau esat jauni... jums jau vajag... saprotam, saprotam... nu kā tad.” Bet līdz ko runas nonāk līdz saldējumam, tad pretējā pusīte ļoti, ļoti grib runāties par salātiem. Rezultātā

agrī vai vakarpusē viss it kā norunātais aizplūst jūrmalas smiltiņās. Tas pats jau minētais Jānis, āreče, kādā sarunā ar Godmaņa kungu, kādu ilgāku brīsi klāstījis par projektiem, ka, raugi, stipendiju apmērus vajadzētu noteikt %-uāli no minimālās algas apmēriem, līdz pats Ivars teica “dobro” un pašrocīgi projekta labajā augšējā kaktā uzrakstīja “piekritu”. Bet tik un tā (gandrīz kā Ziedoņu Imanta darbā) nākamajā valdības sēdē atkal viss pa iemito taciņu tā arī aiztecēja. Var jau saprast, ka Ivaram šobrīd tā pagrūtāk, bet kuram tad ir viegli?! Īpaši grūti ir mums, tiem populārajiem. Brālīšiem ekonomistiem arī grūši— uzpēmtiši studēt savus trejus simtus ļaužu, bet tā arī nevienam nav tādas istas skaidrības, kur viņus visus pēc tam novietos. Kas tad vainīgs? Runājot, ka kāds onkulis, kurš pirms tam paskaitījis, cik tad isti Universitātē ir to

mācībspēku, un pēcāk tad arī sarēķinājis, cik studentu vajadzētu uzņemt, lai visiem pietiktu darba. Vot, lūk! Neesmu musinātājs...

S.P. Atraitnes dēli, atraitnes dēli... Še tev— atraitnes dēli!

S.S.P. Atpūtas brīžiem piedāvāju kādas grafiskas informācijas, kā te mums tās minimālās algas, stipendijas un citi prieki vairojušies.

JA DARA, TAD DARA,

Ar zinātņu prorektoru RIHARDU KONDRATOVIČA kungu sarunājās ILZE BRINKMANES kundze

Ir daudz neizskaidrojamu iemeslu, kāpēc mums patīk viens vai otrs cilvēks. Nav jēgas minēt, vai noslēpums iekodēts acīs, smaidā vai profesijā, vai... Pateikt grūti. Bet, ka "UA" žurnālistēm patīk zinātņu prorektors Rihards Kondratovičs, tas ir nenoliedzami.

Šis ir profesora apaļas jubilejas gads un bez viņa atbalsta arī Universitātes laikraksts nevarētu cienīgā izskatā sagaidīt savus 70 gadus, kopš augstskolā iznāk prese. Taču saruna šoreiz nav par krekliem, bet par sirdsapziņām.

- No kura gada esat saistīts ar Universitāti?

- No 1950. gada, tātad 42 gadus. Sāku studēt bioloģiju un tā paliku Universitātē.

- Palīkāt kā mācību spēks?

- 1955. gadā bijām pirmais kurss, kad augstskolu beidza pēckara bērni. Tajā laikā bija liels pasniedzēju deficīts un faktiski no tiem, kas beidza 54., 55., 56. gadā nokomplektēja pasniedzēju korpusu. Bioloģijas fakultātē

Vispirms mani aizsūtīja uz Leningradu, kur pie akadēmiķa Navašina kādu mēnesi pastažējos. Gatavoja smalkām lietām - ģenētikai, citoloģijai un augu anatomijai. Savu karjeru Universitātē sāku kā laborants. Šajā amatā sabiju vienu mēnesi un pēc tam tūlīt iecēla par Botāniskā dārza direktoru. Man 23 gadīgam zellim padotie bija vīri un sievas ar sirmām galvām. Kolektīvs nebija visai liels - 22 cilvēki. Tā bija jāsāk strādāt. Palika saistība arī ar Universitāti - darbojos arodkomitejā, partijas komitejā, patika sportot.

- Jums bail nebija uzreiz sākt strādāt par direktoru? Acimredzot kompleksi par neizdošanos jūs nemocīja?

- Godīgi sakot, kompleksu nebija, jo tajos gados gan iekšējā disciplīna, gan nerakstītie likumi pauda - kur liek, tur jāiet. 1954. gadā pēc Staļina nāca Hruščovs un tad sākās kolhozu nodrošināšana ar vadošiem kadriem - 30 tūkstošnieki - kandidātus ņēma no iestādēm u.tml. Tā kā mans priekšgājējs bija sakasijies ar vadību, t.i., Hruščovam uzrakstījis vēstuli, ka rektors Jurgens neatbalsta dārza uzturēšanu. Šādas sūdzības parasti no Maskavas (LKP CK) atnāca atpakaļ uz Latvijas "ceku", uz Universitāti pie tiem, par kuriem sūdzējās. Tad viņi kā "enerģisku un spēka pārpilnu" darbinieku aizsūtīja uz Valmieru Rencēnos par kolhoza priekšsēdētāju. Un man bija jāiet viņa vietā - kas būs tas būs.

Ar dārzniekiem es saprotos labi, zemes darbi nekad nav bijuši sveši.

- Kur ir jūsu dzimtā puse?

- Daugavpils apriņķis Asūnas pagasts. Mans tēvs bija virsmežsargs un 1944. gadā meža sardzi evakuēja uz Kurzemi. Kanclavas virsmežniecību. Mācījās Strazdē, vidusskolu beidzu Talsos. Strazdes skolā bija hospitālis vācu karavīriem. Mācības notika tikai

izlaiduma - 7. klasei viena skolēna mājās - "Silmaļos". Vasarā atkal piedzīvojām kā iebrauc krievi - motociklistu armāda. Skatījāmies, kā viņi met nost "ģimnastjorkas" un mazgājas.

- Ja atgriezāties pie zemes darbiem. Kad sākas jūsu aizraušanās ar rododendriem?

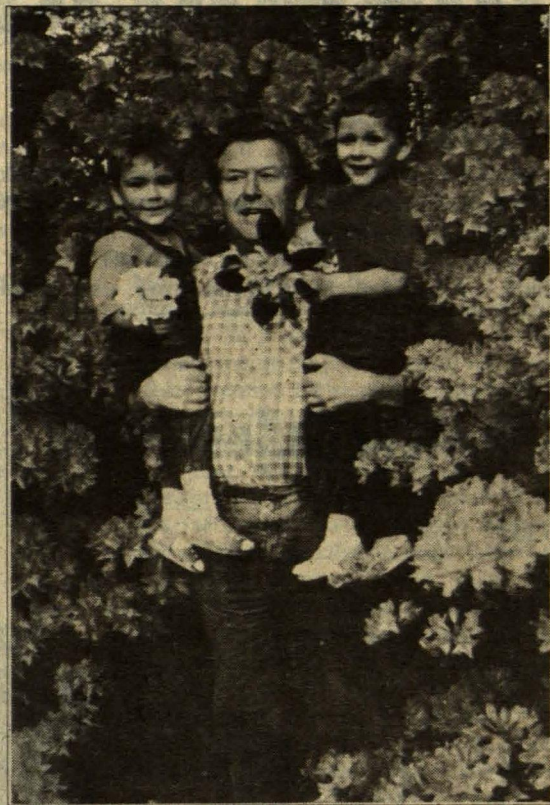
- Mana bijusi katedras vadītāja docente Tauja sacīja: "Zinātnē kaut kas jāstrādā. Pie kā ķersimies klāt? Zināt, jāstrādā pie zālieniem." Bet man tie zālieņi ne visai patika - dārzā sauss, smilšains... Baltijas valstu Botānisko dārzu padome bija pakļauta Maskavas padomei un mums bija jāstrādā pie vienas tēmas "Augu introdukcija un aklimatizācija". Citiem vārdiem - augu ieviešana. Dārzā bija palikuši daži retumi - rododendru krūmi no pirmskara laikiem - pasakaini skaisti. Es tā noskatījos, izvērtēju savu darbību, man bija jādarbojas dārzkopju aprindās, dažādās biedrībās, fakultātē, Universitātē, nebija laika sēdēt un ķimerēties. Tā sagadījās, ka savas aizņemtības dēļ izvēlējos tādu lēni augošu kultūru. Iesēj sēklu, pēc 5 līdz 6 gadiem tikai uzziēd.

- Un es atkal domāju, ka Jums iepatīkās skaistie ziedi?

- Ziedi skaisti pats par sevi, bet pamatā bija praktisks pieņēmums - strādāšanu ar augiem vajadzēja saskaņot ar savu darba ritmu.

Sāku vākt sēklas no visām pasaules malām un Latvijas apstākļos pārbaudīju ap 400 savvaļas augu. Kādas 100 no tām izrādījās piemērotas audzēšanai brīvā dabā Latvijā. Vispār savvaļā sastopamas ap 1300 rododendru sugas.

1964. gadā iznēģināju jaunu apmācības formu un iestājos viengadīgā aspirantūrā. Ķēros vērsim pie rāģiem, apkopju 7 gados paveikto, aizstāvēju disertāciju un kļuva par bioloģijas zinātņu kandidātu. Pēc gada rektors Šteinbergs man piedāvāja Bioloģijas fakultātes dekāna amatu. Iesākumā tur man bija jāņem kā kakenei ar kakēniem. Fakultāte atradās F. Gaiļa ielā (tag. Alberta), nepārtraucot mācības taisījām kapitālo remontu. Jezga sanāca liela, pēc pieciem tur pavadītiem gadiem, mani noskatīja darbam partijas komitejā, vienlaicīgi turpināju lasīt lekcijas. Nākot uz Universitāti, izvirzīju prasību, ka vajag tehniskus palīgus. Un, protams, dabūju divas meitenes, kuras veica tehnisko darbu, taisīja analīzes, kopa rododendrus. Pats strādāju par sekretāru un docentu, bet materiāls par rododendriem krājās. Taču, sēžot kabinetos, jutu, ka atpalieku kā profesionālis. Pagāja drausmīgs laika patēriņš pa tukšo dažādās sēdēs un birojos, kur visi gāja kā

Zinātņu prorektors RIHARDS KONDRATOVIČS starp saviem mīļiem — mazdēliem un rododendriem

uz svētnīcu. Nekad neesmu slēpis, ka esmu bijis partijas funkcionārs. Beigās no partijas sekretāra amata aizgāju ar naudu, jo pateicu, ka vairs tur nestrādāšu un cauri, tad gan visur sāka likt priekšā sprunguļus. Toties, kad tiku vaļā, jutos kā no mieta norāvis zirgs. Rakstīju grāmatas. Iznāca "Augu anatomijas praktikums" - mācību grāmata pēc kuras, studenti vēl tagad mācās, latviešu un krievu valodā grāmatas par rododendriem. Piecu gadu laikā iznāca piecas grāmatas - es biju zirgā!

1983. gadā Maskavā aizstāvēju doktora grādu ar monogrāfiju par 25 darba gadu apkopojumu. Pats taisīju bildes savām grāmatām, tā kā esmu arī fotogrāfs.

- Ja Jums patīk ziedi, jūs nemaz nevarat būt ļauns cilvēks. Vai jūs ilgi turat dusmas, ja jūs kāds aizkaitina?

- Nav jau ko dusmoties, bet ja kāds kaut ko ārkārtīgi ļaunu nodara, tad es diezgan ilgi ļaunojos.

- Un jaukākie brīži?

- Ierindas profesoram mūsu Universitātē ir ļoti jauka dzīve. Ļoti skaists laiks bija, kad profesors būdams strādāju ar studentiem un atlika laiks arī zinātnē.

1987. gadā nāca pirmās rektora vēlēšanas. Ar toreizējo zinātņu prorektoru J. Zaķi bijām konkurenti tai cikstiņā. Vēlēšanu ciņā viņš vinnēja un uzaicināja mani par palīgu zinātnes jautājumos.

- Jūsu rūpju lokā ir arī rododendru

JA NEDARA, TAD NEDARA!

audzētava "Babite" un tur zied dažāda nosaukuma krāšņumkrūmi. Kā izvēlas vārdus augu hibrīdiem, piemēram, "Skaidrite", "Uldis"?

- "Skaidrite" ir par godu manai dzīvesbiedrei. Mans dēls Uldis bija tāds puika ar melnu galvu, tādēļ izvēlējos tumši violeto ziedu. Nosaukums nevar būt garāks par diviem vārdiem. "Liesma" arī apmākušā dienā izskatās kā gaismu izstarojoša. Rododendru ziedēšanas kulminācija ir maija beigās un jūnija sākumā, bet "Ligo" gadu no gada uzzied ap Jāņiem. Veltīju arī savām palīdzēm "Rudīte", "Māra", "Lita", "Inta".

Strādāju arī ar siltumnīcu acālījām, jeb Sīmsa rododendriem. Par to jaunām šķirnēm man ir 16 autoraplūcības. Piemēram, acālīja "Ginta" veltīta meitai.

- Jūsu dēls un meita arī ir biologi?

- Jā, abi biologi augu fiziologi un strādā ar rododendriem.

- Jūs to viņiem likāt, vai viņi paši gribēja?

- Es neko nelīku. Kad strādāju par dekānu, biologiem bija daudz lauku prakses, braukājām pa visām malām, tad Gintu parasti ņēmu visur līdz. Visa ģimene piedalījāmies Veselības dienās. Meita pierada pie šīs vides un kad bija jāizvēlas - problēmu nebija - būšu bioloģe un cauri. Šobrīd Ginta audzina divus mazulīšus. Sieva arī ir bioloģe, botāniķe. Kursabiedre, pie tam bija grupas vecākā. Ar rododendru pavairošanu nodarbojas arī Uldis, beidza doktorantūru un kopš š.g. 1. septembra strādā par mācībspēku Bioloģijas fakultātē. Viņš praktiski pārņēma lasīt manu kursu un vadīt laboratorijas darbus. Domāju, ka viņš drīz aizstāvēs disertāciju un kļūs par bioloģijas zinātnu doktoru.

- Varētu teikt, ka izveidojūties biologu dinastija.

- Sieva gan bija spiesta no fakultātes aiziet, jo, kad sāku strādāt par dekānu, uzskatīja, ka šāda ģimenes būšana nevar pastāvēt. Ir jau Mauriņu ģimene, tagad vēl Kondratoviču.

Šobrīd darbu izdevniecībā "Zvaigzne" nomainījusi vecmāmiņas pienākumu pildīšana, lai varētu strādāt vedekla.

- Jūs esat bagāts vēctētiņš?

- Jā, man ir pieci mazbērni. Kad Ulka visi trīs puīšēli mājās, tad iznāk diezgan lieli trādirīdi. Vasarās Jūrmalā vasarnīcā dzīvojam visi pieci - četri mazdēliņi un viena mazmeitiņa.

- Bet kā jums labāk patīk - būt cilvēkos vai vienam?

- Cilvēks ir sabiedriska būtne, tā kā no sabiedrības īpaši nevaikos. Man patīk darboties ar studentiem, vienmēr esmu bijis cilvēkos. Kad vajag atpūtu un atslēgties, tad labi pastrādāt ar lāpstu, kapli un grābekli. Nevaikos arī no vientulīgākiem mirklīem.

- Jūs esat daudz ceļojis pa ārzemēm, daudz redzējis, kā jūs domājat, ko students šeit nekad neiemācīsies?

- Problēma ir smaga, jo cilvēki ir atradinājušies no darba. Līdz šim izglītība netika pienācīgi novērtēta un tā ir joprojām. Profesors Amerikā saņem 6000 - 10.000 dolārus mēnesī. Ja strādā var sevi nodrošināt un nodoties savai lietai. Mūsu inteliģence, vai tas būtu skolotājs, ārsts, vai inženieris, bija spiesta meklēt blakus nodarbošanos. Tas atradināja no tiešā darba. Skaidrs, ka cīeta profesionālais līmenis.

Ja salīdzina mūsu studentus ar ārzemniekiem, ir viena būtiska atšķirība - students neizmanto lietderīgi savu laiku studijām, lai sevi pilnveidotu. No rudenis arī mūsu valdība radījusi iespēju ņemt kredītu, kuru būs jāapmaksā pēc studijām. Iespējams, ka tas stimulēs nopietnāk mācīties. (Dienzēl profesora prognoze nepiepildīsies, jo valdība neieviesīs kreditēšanas sistēmu - I.B.) Šobrīd nedarbojas studentu pašvaldība. Tās studentu organizācijas, kas ir, nodarbojas ar kultūras un biznesa pasākumiem, bet sadzīvīskās un saimnieciskās problēmas nerisina. Piemēram, kad biju Gēteborgas universitātē pārliecinājos, ka tur universitātes administrācija nodrošina mācības un zinātni. Par pārējo, kur students dzīvos, ko ēdis - nav nekāda daļa. Ar to nodarbojas studentu pašpārvalde... Viņi ceļ savas kopmītnes, ir savi dzīvokļi, rēķini bankās, ēdina studentus utt.

Tas, ka pārgājām uz maģistra un bakalaura programmām un ir iespēja ne tikai apgūt sauru specialitāti, bet klausīties blakus priekšmetus, būs labs stimulē mācīties un drīz kļūst līdzīgam Rietumu studentam labā nozīmē. Senāk darbu nodrošināja valsts sadale, tagad par to jā rūpējas pašam.

- Ceru, jūs piekritīsiet, ka līdz šim mācīts daudz lieka, bet, piemēram, žurnālistam, to kā runāt un uztvert cilvēku atstāja otrā plānā?

- Tā jau bija, ka jaunie speciālisti tika tehniski labi sagatavoti, bet neprata strādāt ar cilvēkiem. Vēl joprojām trūkst pozitīvā karjerisma - neviens negribēja būt par priekšnieku, ieņemt vadošus posteņus. Dabūt dekānu vai katēdras vadītāju ir liela problēma - visi atsakās. Laikam latviešiem raksturīgi, ka negrib izcelties, grib mierīgi darīt savu darbiņu.

- LU vadības sēdē jūs teicāt, ka no valsts budžetam pieprasītās summas zinātnēi izdalīti tikai 88%, tas nozīmē, ka nav iespējas iegādāties jaunas aparatūras u.tml. Zinātnēi atkal nav iespēja pilnvērtīgi attīstīties.

- Te ir viena traka lieta. Ar šo problēmu askarsies ne tikai zinātnē, bet visa republika. Zinātnēi praktiski pietiktu ar pusi no tiem zinātniekiem, kas pašreiz ir. Gadu gaitā izveidojušies kolektīvi un visus žēl, kurus atlaidīs no darba. Visa zinātnē

piešķirtā nauda tiek iztērēta darba algām un komunālajiem pakalpojumiem.

Ko darīt šajā situācijā? Būtu jānogriež kā ar nazi un jāpasaka: diemžēl no 12 varu paturēt 6, un tad rastos iespēja iegādāties aparatūru, ķimikālijas.

- Laikam netiekam pāri psiholoģiskai barjerai?

- Jā, tā ir traģēdija visās malās. Žēl, ka daudz no studiju laika aizņem arī svešvalodu mācīšana. Senāk ģinnāzijas beidzējs prata sarunāties vismaz divās svešvalodās. Būtu skumji, ja no ārzemēm atsūtītās grāmatas iegultu plauktos.

- Zinu, ka jūs koordinējat korporācijas.

50 gadu jubilejas svinībās LU

- Jā, no Universitātes vadības esmu pilnvarots apstiprināt korporācijas statūtus, uzlieku zīmogus.

- Pats arī sastāvat kādā no tām?

- Esmu "Tālavijas" goda filistrs.

- Kādēļ izšķirāties tieši par "Tālaviju"?

- Viņi prata un mani izdarīt morālu spiedienu. Atnāca un teica: stājies, agrāk tik daudz izcilu vīru bijuši šajā korporācijā. Saku: nē un cauri. Nākamreiz Kalēja kuņģam atjokoju, ka varētu jau stāties, bet man nepatīk nēsāt fukšu cepuri un tas, ka man sanāksšanās būs jāstāngā apkārt ar alus kausu, bet izrādās, ka viņi Amerikā globālā saietā sprieduši, vai izņēmuma kārtā var nelikt šo melno cepuri. Ierosinājums atbalstīts un uzņēmusi mani par goda filistru. Mūsu devīze: "Roku rokā" un "Darbs ceļ vīru".

- Dzīvē dažkārt joki mijas ar traģisko.

- Katrs esam sava laika produkts, un nav ko slēpt, kas esam bijuši. Mana stingra apņemšanās - jebkurā vietā un jebkurā situācijā tev ir jābūt cilvēkam. Jābūt taisnīgam un pašam jārikojas pēc principiem, kurus tu sludini. Ja dara tad dara, ja nedara, tad nedara.

KĀPĒC SOMISKI "MAUKAS" NOZĪMĒ "GARŠĪGS" ?

Helsinku universitātē mācās ļoti daudz ārvalstu studentu — pārsvarā studējot tieši somu valodu. Šī gada pavasarī tur citvalstu studentu sastāvs bija šāds: 38% no Eiropas, 20% no bijušās PSRS teritorijas valstīm (viens no Latvijas, divi no Lietuvas un trīs no Igaunijas.), 20% no Āzijas un Vidējiem Austrumiem, 11% no Ziemeļ- un Dienvidamerikas un 6% no Āfrikas valstīm. Pie tam ārzemju studentu vecums svārstījās no 18 līdz 62(!) gadiem.

Uz jautājumu, vai somu valoda ir grūta, šie studenti no visas sirds atbildēja "Jā!". Bet departamenta "Somu valoda ārzemniekiem" mācībspēki gan atbildēja citādi: "Nē. Somu valoda ir atšķirīga no citām, bet nepavisam nav grūta!" Tomēr studenti ir gatavi nosaukt visgrūtāko somu valodā: papildinātājs, 15 veidu galotnes, garie patskaņi un līdzskaņi, divskaņi, "r" izruna, līdzskaņu mijas, pārejošie un nepārejošie darbības vārdi, vārdu secība teikumā un... un viss pārējais. Pasniedzēja Leila Vaita teic: "Lai iemācītos somu valodu, "jāaizmirst" angļu valoda. Jo somu

valoda ir pilnīgi atšķirīga no Indoeiropiešu valodām." Bet, ja godīgi, tad tiem, kuru dzimtā valoda ir spāņu vai portugāļu, somu darbības vārdi ir kā saldais ēdiens, ķīniešu studentiem, savukārt, nav lielas grūtības ar somu domāšanas veidu gramatikā, bet slāviski runājošie visvieglāk tiek galā ar izrunu un pasīva formām.

Somu pasniedzēju attieksme pret ārzemju studentiem visumā ir labsirdīga. "Ārzemnieki ir daudz aktīvāki studenti. Somi nekad neuzdod tik daudz jautājumu. Ar ārzemniekiem ir arī vieglāk kontaktēties, somi ir pasīvi", stāsta Eila Hamalainen, somu valodas pasniedzēja, "bet dzīvespriecīgā un aktīvā atmosfēra stundās ar ārzemju studentiem prasa arī daudz vairāk darba no manis."

Tomēr pasniedzēja Anna-Lisa Lepasmā beigās piebilst: "Ja students mācās, tad tikai tāpēc, ka viņš pats to vēlas. Bet, ja students nemācās, tad neveiksmi cietis ir skolotājs."

Pēc "Universitas Helzingiensis" (N°2, 1992) materiālu sagatavojusi
 ILZE NAGLA

šos krājumus papildināt, negribīgāk un lēnāk tiem retajiem, kuri no tuvējām iestādēm vien maltīti iebaudīt nākuši, mazliet sentimentāli un mīļi vilinoši tiem, kuri par absolventiem dēvējami, kuriem rezervē pietiekami daudz iemeslu, lai atkal "izlūkgājienā" izskrietu cauri gaitenīem vai vienkārši iedzertu kafiju, nemaz tālāk par bufetes telpu un ik uz soļa satiktiem runīgiem paziņām netikdami. Un tā jau arī ir, ka šī bufete, kas ar interjera oriģinalitāti, tīrību, ēdienu pārbagātību un ārejo pievilcību nebūt neizceļas, ir kļuvusi gandrīz vai leģendāra. Cik daudzas spožas domas ir dzimušas tieši te, cik daudz smieklu ir izsmiets tieši te, cik daudzas personības /nebaidos šī vārda/ satiktas un jaukas izjūtas radušās tieši te. Kad bufetes apmeklēšana tehnisku vai citu nezināmu iemeslu dēļ ir liegta, kļūst gluži neomulīgi.

Pēc šādas itin plašas apceres varētu rasties iespaids, ka šīs augstskolas studentiem dienas gaitas saistās tik ar kafijas dzeršanu vien. Tūdaļ, šo priekšstatu apgāžot, ar pilnu atbildību apgalvoju, ka tā nu vis nav. Notiek arī lekcijas kā jebkurā citā augstskolā, kur kādreiz apgūstamās marksisma-lenīnisma un PSKP vēstures vietā nu mācāmas citas vēstures /saprostams, vispirms jau mūzikas dzīles izpētāmas/, nu runājam citas valodas un, laika ritumam līdzī soļojot, dziedāmas citas dziesmas. Un visu cauru dienu, no paša rīta agruma līdz brīdim, kad vēlā vakarstundā durvis tiek slēgtas, skan mūzika. Gan akurātās gammas, vingrinājumi un dzimstošās melodijas, gan daudz balsīgie kori, gan Lielo zāli tik bieži okupējošais simfoniskais orķestris, gan uzlēcošās operzvaigznes.

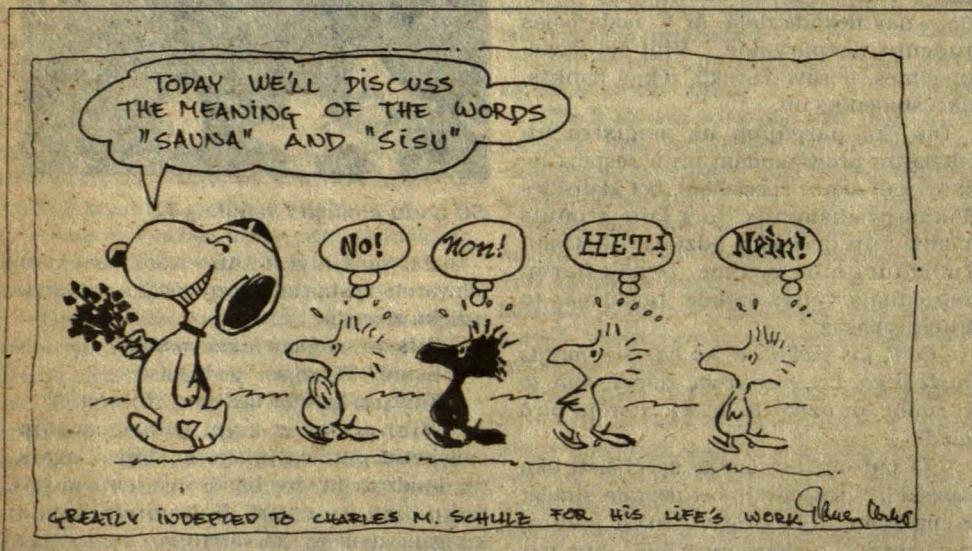
Tas viss ikdienā. Bet kā ar "neikdienu"?

Ir, protams, arī tāda. Koncerti — kad jāmuzicē pašam vai jāvērtē draugs, kursabiedrs vai pedagogs. Kaut jāatzīst, ka bieži koncertos /un ne jau tikai LMA/ svētku sajūta gan zālē, gan uz skatuves ir kaut kur aizslēpusies un neļauj sevi lampas gaismā izvilkt.

Vēl, protams, balle un ballītes. Tās lielās, ap gadu miju rīkotās, un mazās — fukšiem, spokiem, pankūkām, armijas dienai, aizejošajam rudenim vai atnākošajam pavasarim veltītās.

Tikko minētais un viss, kas ap to, būtu vien tukšs gaisa baloniņš, ja šai augstskolā nebūtu Studentu kluba. Un Studentu klubs būtu "nekas" vai gluži citāds, ja nebūtu Armanda. Viņš, tāpat — LMA Studentu kluba vadītājs, vienlaikus arī LMA koncertdirekcijas "šefs" un vēl LMA jaunā kamerkora direktors. Viņš, tāpat — ARMANDS LAPIŅŠ.

Lai viņu satiktu, jāizmet loki pa gaitenīem un kāpnēm un jāuzdrošinās

VIENĪGĀ SKANOŠĀ AUGSTSKOLA LATVIJĀ

Krustceles — tur satek ceļi un takas, tur krustojas dzīves un domas. No turienes tās plūst tālāk, citkārt sagrozītas vai uzlabotas, samežģītas vai izplūkātas, reizēm pa tām pašām sliedēm, kur atnākušas, dažreiz gluži citur novirzītas.

Krustcelēs atrodas arī vienīgā skanošā augstskola Latvijā. Tā, kura nu

pārdēvēta par Latvijas Mūzikas Akadēmiju /vienu no trim LMA mūsu zemē/, bet daudzu atmiņās, domās un nereti vēl arī runās pazīstama kā Konservatorija /vai, žargonā runājot, "kondžene"/. Pašā Rīgas centrā tā stāv un netraucē garāmgājējiem — ne tiem, kuri saiņiem un cerībām aprkrāvušies, jo no stacijas virzienā, ne tiem, kuri nostalgisku atmiņu pārņemti lūkojas uz "papurcītā" Opernama pusi, ne tiem, kas tikko izstaigājuši Vērmandārzū un uzkrājuši sevi jaunu automašīnu izplūdes gāzu porciju.

Pašā Rīgas centrā tā stāv un atver durvis ikvienam — ikdienišķi darbīgi tiem, kuri te zinības krāj un palīdz citiem

nokāpt pašā pagrabā /atvainojiet, kādreizējā pagrabā/. Jo patlaban tas pārvērsts par mājīgu, gaumīgu mikropasaulīti. Un pavisam nemuzikālie darba trokšņi sola šīs pasaules sienu tālākatbīdīšanu un paplašināšanu. Še nokļūdamā, vaicāju Armandam:

— Ar ko tad viss sākās?

Un saņemu aizņemta un darbīga cilvēka atbildi:

— Kādreiz es biju Konservatorijas arodkomitejas līderis. Sākumā gan spurojos preti šim amatam, jo likās, ka nekad nespēšu būt funkcionārs. Mācījos kultūras darbinieku fakultātē par režisoru, mani pat aicināja viens Tautas teātris. Bet pamazām sāku nodarboties ar dažādām organizatoriskām lietām. Pirms gadiem pieciem pagrabā vienā telpā palaikam notika kādas balles, bet pamatā te bija noliktavas. Ieskatoties, tas likās tāds foršs ūķis. Klīda arī visādas leģendas, it kā kara laikā te esot bijušas liķu noliktavas.

— Vai spoki nerādās?

— Tad, kad es pāris naktis te pārgulēju, tāda amizanta sajūta bija.

Jā, bet tālāk — savācāmie tāda maza kompānija un sākām mest ārā visus krāmus, kasījām sienas, griestus, lauzām grīdas. Un tā — atkal ar ballukiem tas viss sākās.

— Kādam jābūt tieši mūzikas augstskolas studentu klubam?

— Diemžēl, es vēl isti to nezinu. Skaidrs ir tas — ja kaut ko taisa mūziķiem, tām jābūt kaut kādām "Dieva zīmēm". Jo te paredzēt vakaram programmu — tas ir ļoti relatīvi. Te jau pati atmosfēra daudz ko nosaka. Un mūziķi paši ir tie, kas rada un rāda mākslu. Viņi ir daudz prasīgāki, un dažreiz jau grūti arī novilkt robežu starp jēdzieniem "prasīgs" un "iedomīgs".

— Kas vēl "piespēlē" labas idejas?

— Ir tādi cilvēki. Laba bija Edmunda /Edmunds Mickus — L. J./ ideja par opermūzikas videolektorijiem. Pirms diviem gadiem vēl valdīja videobuma ēra, un mēs sākām veidot videosalonu. Kā toreiz publika sāka nākt, tā nāk vēl šodien. Mēs jau esam viņus izlutinājuši. Apmēram 50, 60 procenti ir zināmi cilvēki, kurus vieno saldas atmiņas par Operas namu, par smalkām operizrādēm. Kad rādām kaut ko avangardiskāku, tad saskrien studenti.

— Publiku no malas piesaista arī angļu valodas kursi.

— Atklāti sakot, sākumā bija doma, ka ar kursiem mēs varētu iegūt kaut nedaudz naudas, lai varētu paveikt remontdarbus. Mēs sākām kā daudzi, ar BBC sastādītajām programmām, kas tagad jau novecojušas. Neesen no Londonas atvedu jaunus materiālus, šogad sastādītus. Tagad sāksim ar tiem strādāt.

— Jums izveidojusies jautra sadarbība ar Mākslas Akadēmijas studentiem, Lietišķās mākslas skolas audzēkņiem, ar "rozentāliešiem".

— Tas viss veidojas uz foršu nejaušību pamata. Mums tagad ir jauna kamer-mūzikas zāle, ko lepnī nodēvējām par Balto zāli, ir Sarkanā zāle, kuru izmantojam arī kā izstāžu telpu. Bet, kad mūsu mūziķi brauc ār-mju turnejās, parasti iedodam līdzī arī jauno mākslinieku darbus un rīkojam tādas kā mazās Latvijas dienas vai arī Mūzikas Akadēmijas dienas.

— Vai kādreiz esi arī neapmierināts?

— Bieži. Mums dažkārt gluži vienkārši ir "rokas par isām". Ir jau labi, ka pamatā esam te tikai trīs /viņi ir Ingūna, Armands un Edmunds — L. J./, tā ir vieglāk strādāt nekā ar uzpūstu cilvēku

skaitu. Bet ar daudz ko vienkārši netiekam galā. Un daudz jau arī darām to, kas it kā neietilpst mūsu pienākumos. Ne jau mums jāatbild par tehniskām lietām, neiestiklotiem loģiem, apgāztiem žogiem un nekārtīgām tualetes telpām. Jā, bet videotēka mums tagad ir brīnišķīga, spīd un laistās /tā tiešām taisnība — L. J./. Ja rektoram atbrauc reprezentabli viesi, vispirms tie tiek vesti uz videotēku un jauno Balto zāli.

— Atceries, lūdzu, savus nesenos studenta gadus un saki — vai mācoties te, kaut arī gluži nemuzikālā fakultātē, var pilnīgi norobežoties no mūzikas?

— Es pats nevienu mirkli neesmu bijis atrauts no mūzikas. Cik zinu, arī pārējie mani kursabiedri ne, vismaz garīgi ne. Ja arī mācījāties citā ēkā, vienmēr vilka uz šejieni.

— Kas tieši?

— Tā ir tāda laba aura. Kad es ilgi neesmu te bijis, speciāli ieeju pa parādes durvīm. Un tad, tas ir kaut kas kņudošs... Es nevaru vārdos raksturot, bet kaut kas tāds ir... Tās nav mājas. Bet, ja būtu jāiziet no darba, ļoti daudz kā pietrūktu. Arī mani kolēģi, nākdami uz šejieni, vienmēr cenšoties ienākt pa lielajām durvīm un iziet cauri tam radošajam spriegunam, kas te valdot, izjust mūsu klātbūtni. Tā viņi apgalvo.

Tā savukārt teica Armands. Bet pirms šķiršanās "pieķērām" sevi, ka visu laiku sarunājoties, šo augstskolu dēvējam par "kondženi". Un nospriedām, ka arī pašreizējo studentu neapšaubāmi muzikālie bērni pārņems no vecākiem šo grēku, tā kā vēl vismaz gadus trīsdesmit šai ziņā nav gaidāmas labākas prognozes...

LIENE JAKOVĻEVA

UA PIE MUMS PAŠIEM

Lai vēsturē šī gada Aristoteļa svētki ievītos ar kaut ko savdabīgu, tos varētu nosaukt par

PIRMĀ MAIJA DEMONSTRĀCIJU.

To varētu darīt, pirmkārt, jau tāpēc, ka pats Aristotelis šogad uz Doma laukumu pie pirmkursniekiem daudzu gadu laikā pirmo reizi NEATNĀCA, lai parādītu, ka tie ir viņu svētki. Tas bija ar domu — ļaut mācībspēkiem un studentiem baudīt brīža SVINĪGUMU, ko simbolizēja rektoru un dekānu amata svētku tērpī, rektora nobrauktais goda aplis, dzīvs koris, dzīvi korporeļi un svētku ugunošana.

Objektīvai vēsturei tiks saglabāti PATIESIE fakti par rektora runā piesaukto darbu Brīvas un neatkarīgas valsts labā, par desmit fakultāšu dekāniem un divām dekānēm uz podesta Doma baznīcas pakājē. (Taisnības labad

jāsaka, ka Žanetes Ilmetes vietā bija atnācis viņas vietnieks, un filoloģe Dace Lūse, pirmo gadu šai amatā, bija viergā sieviete uz skatuves.)

Vēsturei būtu jāstāsta par svētsvinīgām trīsām, kuras pārņem, korim "Juventus" klusi ieskandinot: "Gaudemus igitur". Par laimīgajiem pirmkursniekiem, kuri ilgi negribēja šķirties no jauniegūtajiem kursabiedriem. Par viņu vecākajiem kolēģiem, kuri darīja to pašu, pēc vasaras atkal satiekoties.

Tālāk nāk stāsts par Latviešu biedrības namu, kurš pēc ilgēm laikiem ieraudzīja Universitātes studentus, kuri savukārt arī pēc ļoti ilgēm laikiem (šķiet, gadi četri) varēja svētīt mācību gada atnākšanu ar balli.

Bet mums, šodienas izdzīvotājiem, lai paliek tās NEnodrukātās studentu apliecības, kuras NEizsniedza 31.augustā, NEeksistējošais studentu saraksts, piemēram, Starptautisko attiecību specialitātē. Un vēl mums paliek sadancošanās ar "Dandariem",

kura notika tai ballē Māmuļā — DAŽI dejojāji pāri un latvisko atrasiību sevi nespējoši atrast sienu un krēslu stutētāji, kaktu un nišu piedziedātāji un pārējie svētku interesenti.

Pirmkursnieki šogad Pils laukumā pie Universitātes dibinātāja Pētera Ivanoviča Stučkas pieminekļa nepulcējās, istā svētku gājienā negāja, balonu viņiem arī nebija. Bet es tomēr sauku, ka tā bija PIRMĀ MAIJA DEMONSTRĀCIJA, arī tāpēc, ka, otrkārt (pirmkārt — skat. augstāk), tieši tā notiekošo raksturoja pirmā kursa students, uz mirkli apstājies nepārtrauktajā ļaužu straumē uz kādām Māmuļas kāpnēm. Viņš bija gaviļnieks, tāpat zina vislabāk.

Turklāt rektors viņam neiemācīja to, ko mēdza ierādīt Aristotelis:

— Uz kuriem ved visi gaišie prāti?

— Uz Universitāti!

Tā arī atkārtosim to līdz nākamajam 31.augustam (bez nosaukuma). Lai neaizmirstas!

INESE VOIKA

SPĒCĪGIE UN VEIKLIE, ATSAUCIETIES!

MĀRA SADOVSKA

Universitātē jauna specialitāte — Veselības un sporta izglītība. Tā ir akadēmisko studiju programma četriem gadiem. Ja studiju laikā vidējā atzīme būs "4" un "5", uzrakstīsiet bakalaura darbu un varēsiet turpināt studijas maģistratūrā. Tie, kuri beigs ar kvalifikācijas darbu — saņems skolotāja apliecību. Šīs specialitātes absolventi varēs strādāt ne tikai pedagoģiskajā darbā, bet arī rehabilitācijas centros. Bet šobrīd par viņiem visiem — jau esošajiem un nākamajiem studentiem rūpi uzņēties Veselības un sporta izglītības katedras vadītājs **JĀNIS MELBĀRDIS**:

— Ir studenti, kuri, mācoties universitātē, nodarbojas ar fizisko kultūru un sportu. Viņi nolēma, ka labi būtu to apgūt kā otru specialitāti. Bieži skolās Universitātes absolventiem — bioloģiem, ģeogrāfiem un citiem nākas vadīt arī fiziskās audzināšanas stundas. Protams, ka augstāk kotējas tie skolotāji, kuriem ir vairākas specialitātes. Tā mums radās doma dot studentiem ne tikai fizisko audzināšanu, bet arī veselības izglītību. Tās ir zināšanas par savu ķermeni.

Meitenes parasti meklē iespējas nodarboties ar šeiplingu, ar aerobiku.

Taču viņas varētu to darīt patstāvīgi, jo šīs iespējas Universitātē ir. Mūsu mērķis — dot studentiem zināšanas ne tikai par sevi, bet arī par bērniem, lai viņi būtu veseli gan fiziski, gan garīgi.

Mūs atbalstīja Izglītības ministrija un deva šo iespēju. Tagad Pedagoģijas fakultātē ir Veselības un Sporta nodaļa. Ģeogrāfijas fakultātē pirmajā, otrajā, ceturtajā un piektajā kursā jau mācās virkne studentu, kuriem veselības un sporta izglītība būs kā otra specialitāte. Taču Pedagoģijas fakultātes Veselības un sporta izglītības specialitātes pirmā kursa studentiem tā būs pamatspecialitāte. Kā otru specialitāti viņi varēs apgūt vai nu svešvalodu vai darbmācību.

Tagad jaunajiem studentiem sākušās mācības. Jo krietns konkurss izturēts — uz 25 vietām pretendēja 74 cilvēki. Viņiem bija jāpiedalās fiziskās sagatavotības pārbaudē un jākārto eksāmens svešvalodā. Tā specialitātē uzņemti 30 cilvēki (uzņēmām studentus arī papildus) — 15 puīši un 15 meitenes. Mūsu studenti ir no visas republikas — fiziski labi sagatavoti, braši jaunieši. Vieglatlētikā specializēties vēlas 14 no viņiem, trīs — orientēšanās sportā, ir trīs slēpotāji, divi basketbolisti, viens

cīņas pārstāvis, trīs galda tenisisti, divi peldētāji. Daži vēlas specializēties kalnu slēpošanā, arī karatē. Taču tas nenozīmē, ka viņi neapgūs arī citas specialitātes. Būs arī interesantas lekcijas: anatomija, fizioloģija, sporta vēsture, veselības izglītības kultūra, rehabilitācijas kurss, personības psiholoģija, ētika, estētika, apmācības metodika sporta veidos. Ir arī izvēles priekšmets: psihoterapija, pusaudžu un jauniešu veselības izglītības moduļi, kustības un rotaļas, sporta, modernās dejas. Paraleli — nodarbības savā izvēlētajā specialitātē. Jāņem vērā, ka šo studentu slodze būs krietni liela. Ja citiem auditorijās pāiet 24 stundas nedēļā, veselības un sporta izglītības specialitātes studentiem tās būs 32. Taču paspēt varēs visu. Specialitātes papildnodarbības notiks dienas otrajā pusē, specializācijas — vakaros.

Domāju, ka nākotnē ne tikai šajās divās fakultātēs varētu būt otrā specialitāte. Arī Bioloģijas, Fizikas un matemātikas un citās fakultātēs mācās daudz sportisku spēcīgu jauniešu. Tādēļ — atsaucieties!

UA MŪZIKAS AKTUALITĀTES

AUNIET KĀJAS — "JUVENTUS" GAIDA!

MĀRA SADOVSKA

Nākamais taču ir Dziesmu svētku gads, un, vai koris labi skanēs, tas atkarīgs arī no jums! Tādēļ Universitātes Tautas kora "Juventus" mākslinieciskais vadītājs Juris Kļaviņš, kormeistari Mārtiņš Klišāns un Armands Leja, koncertmeistare Ilze Dzērve un "juventiņi" ļoti gaida jaunus dziedātājus. Balsu mēģināšanas konkurss notiks 1. un 5. oktobrī pulksten 17.00 Universitātē — Raiņa bulvārī 19; Lielajā vai Mazajā aulā. Nāciet droši, jo Universitātes vestibilā būs arī izlikts paziņojums. Vissirsnīgāk dziedātāji tiek gaidīti kora altu un basu grupā.

Mums visiem kopā būs daudz darba. — tā saka diriģents Juris Kļaviņš. — Jo pagājušajos Dziesmu svētkos "Juventus" izcīnīja pirmo vietu — nu tā būs jāaizstāv. Kopš pagājušajiem svētkiem Latvijā atkal radušies jauni spēcīgi pusprofesionāli un profesionāli kamerkori. Taču

vērojama arī bēdīga aina. Laukos diriģenti un dziedātāji dārgā transporta dēļ nevar vairs izbraukāt — kori put laukā. Arī mums pašiem ir tādi cilvēki, kuri braši mēro attālumus uz "Juventus" mēģinājumiem no Kuldīgas, Jelgavas, Ogres, Baldones. Cepuri nost viņu priekšā! Mēģinājumi mums notiek pirmdienā un ceturtdienā vakaros no 18.15 līdz 21.00. Strādājam kārtīgi, jo plānu daudz. Ešām paredzējuši braukt pa Latviju — varbūt mūs finansiāli atbalstīs kāda no transporta iestādēm. Varbūt kāds bagāts politikānis mūs varēs izmantot, paņemt līdzi savos reklāmas braucienos. Atbildīga uzstāšanās mums būs Universitātes jubilejas svinībās. 18. novembrī esam uzaicināti uz Helsinku Universitāti, kur tiks rīkots speciāls pasākums, kas veltīts Latvijai. Pēc Jaungada nopietni gatavosimies Dziesmu kariem.

Mūsu koncertā klausītāji dzirdēs

franču komponista Diriflē "Rekviēmu", kuru esam dziedājuši kopā ar dāņiem Dānijā. Tas ir ļoti maz atskaņots skaņdarbs. Netrūks arī humora pilnas un jautras tautasdziesmas.

Tāda būs "Juventus" tuvākā nākotne, taču neaizmirstiet — mums ir arī skaistas tradīcijas! Ir šašliku balle, kad braucam zaļumos, pēc mūsu metodes cepam šašlikus un uzdzīvojam. Kopīgi svinam Jauno gadu. Gada otrā pusē uzņemam jaunos kora dalībniekus, kas veiksmīgi izturējuši fukšu laikus. Auniet vien droši kājas arī jūs — "Juventus" gaida!

P.S. "Juventus" šī gada maijā sākumā Beļģijā Neerpeltas starptautiskajā jaunatnes koru festivālā — konkursā saņēma augstāko apbalvojumu "SUMMA CUM LAUDI" — jaukto koru grupā. Apsveicam!

Paceliet rokas tie, kas šogad ir bijuši Eiropā!

Vasarā, kuru gribu pieminēt es, arī tika stiepta roka. Taču visbiežāk tā bija nevis augstu izslieta, bet vēlamo virzienu norādoša. (Teiksim, Hamburgas vai Ženēvas virzienā.)

mums bijusi kopīga baltu valoda, un ... (ar krieviem vai slāviem tai maz kopīga).

—Jā, mums tagad brīvība, bet ar ekonomiku arvien sliktāk.

Vienīgās izmaiņās tekstā radās, kad vieglākas saprotamības dēļ Vācijā, tāpat

taud viņi (toferici) un līdz ar to arī policiju apmānīt. Arī to mēs zinām. Vēl viņi runā ar pretimbraucošiem šoferiem — par policiju, darbu un dzīvi. Klausoties šais sarunās, mēs varējām

mācīties pat itāļu valodu. "Kapa, kapa," teica viens no viņiem, tāpat:

"CAUR EIROPU AR AUTOSTOPU",

varētu to lepmi nosaukt. Un kautri piebilst, ka pabūts tikai Dānijā, Zviedrijā un Norvēģijā, Vācijā un Šveicē. Un tad taisnoties, ka arī 12 valstis savu savienību sauc par Eiropas kopieni, nemaz neņemot vērā pārējās vairāk nekā 20 kontinenta valstis. Tāpat darām arī mēs.

Un pirms iesākuma jāatzīstas, ka visu pagājušo ziemu sēdēju vienā daņu tautas augstskolā un caur dāniski iemidzinošo dzīves veidu mēģināju mācīties pasauli un notvert brīvību, kopumā uzskatīdama, ka tā nu reiz ir burvīga izdevība to darīt. Tad es nemaz nenojautu, ka vasara atnesīs pavisam citu iespēju izjust visu vēju elpu.

UZDRĪKSTĒŠANĀS I

Ar gadījuma mašīnām nobrauktie 7580 kilometri mums, divām latviešu studentēm, noteikti nepiešķir tiesības iestāties Unikālo ceļotāju klubā, bet jāsabrucēju, šoferu, kalnā kāpēju, kā arī visu citu "attālumu narkomānu" vidū mēs laimam gan esam nokļuvušas.

Kad atgriezāmies savā Dānijas skolā pēc pirmā divu nedēļu izbrauciena Norvēģijas virzienā, kur apciemojām studējošos latviešu draugus, mūsu skolasbiedri dāņi nobrinījās vien, jo ar autostopu braukt esot bīstami: "Tik daudz kas notiekot!" To dzirdējām arī pa ceļam no šoferiem un vienas šoferes sievietes, kuri mūs uzriktējās paņemt savās mašīnās. Jāsecina, ka prese Skandināvijā ir izdarījusi savu darbu, jo ļaudis, labāk teikt — dāņi, ir paklausīgi pilsoņi. Ja reiz raksta, ka uz ceļiem mēdz kādu nosist, tad tā arī ir. (Vācijas (ne)slava ir vēl lielāka. Tur, viņuprāt, tiekot nosists vai katrs otrs.) Pirmā ceļojuma laikā mēs ne reizi nenokļuvām piedraudētajās situācijās. Ar visiem 32 "pavedējiem" mēs laipni aprunājāmies. Pamazām ievingrinājāmies stāstos, kas vēlāk tika atkārtoti vēl simts reižu. Nevarētu teikt, ka tas bija ĻOTI interesanti, bet šoferi taču nebija vainīgi, ka reiz jau bijām to visu izstāstījušas. Mēs sakodām zobus (ar zemtekstu "...no savas tautas tu nāc") un izplūdām smaidā:

— Jā, Latvija ir tā Baltijas valsts, kura pa vidu atrodas;

— Nē, latviešu valoda nav līdzīga igauņu valodai, bet ar lietuviešiem

kā Dānijā un Zviedrijā, Latvija kļuva par Lettland. Mainoties mūsu valsts nosaukumam, mainījās arī zināšanas par to. Kad pie Šveices robežas Lettland kļuva par Lettonie, tās (zināšanas) saruka līdz nullei, it kā tāda Latvija—Lettland—Lettonie vai Baltija nekad nebūtu bijusi uz pasaules. (Protams, tik vienkārši tas nenotiek, arī pa lielceļiem brauc dažādi cilvēki. Piemēram, "balto krekli" ipašnieki lielākoties bija informēti un pat ieinteresēti uzzināt ko vairāk.) Bet mēs, lielo ceļu skolotas, mācījāmies mierīgi uzņemt arī totālu neinformētību, jo mūsu šoferi gan bija tepat no Eiropas, bet viņi dzīvoja kādā Vācijas, Beļģijas vai Itālijas pilsētīnā, par kuru savukārt mēs neko nebijām dzirdējušas...

Mēs gan ne reizi nenokļuvām tik interesantā situācijā kā daņu draudzene kādā ASV lidmašīnā, laimam tāpēc ka amerikāņi pa zemes ceļiem nepārvietojas. Bet dānietei divi nēģeru jaunieši, uzzinājuši, ka viņa ir no Dānijas, saulaini atsmaidīja: "Mēs zinām, tas ir uz ziemeļiem no Austrālijas." Ir jau gan. Un mēs neņemām ļaunā, ja mūs jauca ar baltiešu kaimiņiem (jo šie ievadjautājumi interesēja pat mūsu skolasbiedrus visu kopā pavadīto trīs mēnešu garumā), bet priecājāmies, kad kādam vācu biznesmenim no Hanoveras sagrāvām priekšstatu par meitenēm no Austrumeiropas, kuras staigājot parandzās un nekad nebilstot ne vārda.

Dažreiz mēs palikām anonīmas, jo skolā tikām apmācītas tikai vienā Eiropas svešvalodā, kura Vācijas vidienē un dienvidos nebija tā izplatītākā, respektīvi — angļu valodu. Tāpēc mēs tvērām mirkli un mācījāmies pašas un uz vietas, iegūstot uzkrītoši tendenciozu leksiku: "Uz kuriem jūs braucat?" Mēs gribētu izkāpt tuvākajā benzina stacijā..."utt. Arī mūsu zināšanas, iegūtas braucienos, kļuva visnotaļ specifiskas. Blakus informācijai par koka industrijas un krekliņu uzlīmju biznesa iespējām mēs diezgan perfekti pārzinājām Eiropas ceļu saimnieku — tālbraucēju šoferu — darba ritmu. Dienā viņi drīkst braukt 8 stundas, tad 4 stundas jāstāv, un braukt viņi nedrīkst ātrāk par 70—80 km stundā, un to visu reģistrē spidometrā ierīkota ierīce, un

"Labi, labi".

UZDRĪKSTĒŠANĀS II

No šiem pašiem šoferiem uzzinājām, ka robežas starp Skandināvijas valstīm eksistē tikai viņu mašīnu kravām. Pārējie tās šķērso, neuzrādījuši pat personības dokumentus. Arī mēs. Ja vedēji apstājas pie robežas, lai samainītu vienas valsts naudu otrā, tad valstu maiņu var pamanīt. Citādi atliek tikai atcerēties, ka, piemēram, vienā pusē tiltam ir Zviedrija, bet otrā pusē — jau Norvēģija. Ar Dāniju ir nedaudz citādāk, jo no turienes uz parējo Skandināviju jābrauc ar kuģi. Un, ja par robežām runājam, tad, otrā krastā nokāpjot, galvenais ir neizskatīties aizdomīgam vai pēc arāba, kas muitas darbiniekiem varētu nepatikt. Jo arābi ir vai nu viesstrādnieki, vai politiskie, vai nelikumīgie bēgļi šajās zemēs, tāpēc — pārbaudāmi.

Ķādā robežu brīvībā, ierodoties Norvēģijā un braucot cauri Zviedrijai BEZ vīzas, mēs nejutāmies, manuprāt, toreiz ne, likumpārkāpējas, lai gan atminējāmies bijušā "Mikrofona" darbinieka Raimonda Ločmeļa piedziņojumus Zviedrijas cietumos par līdzīgiem pārkāpumiem.

Taču izbraukušas cauri Vācijai abos virzienos atkal bez vīzas un iebraukušas Dānijā jau ar derīgu zaudējušu uzturēšanās atļauju (un viss tikai tāpēc, ka Rietumu birokrātija savā lēnīgumā pārspēj padomisko), mēs jutāmies pateicīgas robežsargiem, kuri mūs uzskatīja par tīrasiņu Eiropas kopienas iedzīvotājiem. Paldies, protams, arī mašīnu ipašniekiem vāciešiem, kuri nebrauca ar vecu žiguli un viņu mašīnas dokumenti, vienīgie pārbaudītie, nerādīja papildjautājumus. (Bet īstenībā es jutos pazemota pie šīm robežām. Tur pēkšņi nākas atzīt, ka neesmu tikpat laba kā, piemēram, mani skolasbiedri, kuri brauca iepirkt lētākas cigaretes un alkoholu uz 100 kilometrus attālo Vāciju ik pārnedeļas un bez problēmām).

UZDRĪKSTĒŠANĀS III

Iebraukušas Vācijā, par kuru bijām dzirdējīšas tikai briesmu stāstus un piedzīvojušas tikai mierīgo Skandināviju, mēs ieraudzījām pretējo — EIROPA CEĻO.

Pašus vāciešus mēs jau redzējām Dānijā. Tur dāņi, laipni atvēlējuši kādus centimetrus jūras krasta no tiem 1,7 m, kas pienākas katram no 5 miljoniem dāņu, tomēr mēdz pasmieties par vāciešiem, kuri ceļojot vismaz ar trim velosipēdiem, lietiski uzstutētiem uz mašīnas jumta, bet tā arī nekad nenonēmot tos nost. Vācieši esot atrodamī arī pārējās Zemeslodes daļās. Jauniete no Bonnas sūdzējās, ka pat Islandes mežonīgajos kalnos viņa esot sastapusi vienu cilvēku. Protams, vācieti. Mums tā aizvien likās par krieviem, kuru valodu dzirdējām visās lielajās pilsētās — Oslo, Hamburgā, Ženēvā, pat mazajā Herfordā, bet Kopenhāgenas gājēju ielu viņi šai vasarā jau bija burtiski okupējuši. Viņi dziedāja krievu dziesmas, atskanotas uz "REAL RUSSIAN" (tātad — isti krieviska) akordeona un tamlīdzīgi, cerot uz dāņu monētām. Bet tas ir cits stāsts.

Eiropa ceļo, es jau teicu. Dānijā vai ikkatrs satiktais jaunietis vismaz reizi bija izmēģinājis populāro "Interrail", kur ar trīs nedēļas derīgo biļeti var braukt uz visām četrām debess pusēm pa dzelzceļa slieidēm. Taču inerrailistu kvantums (no vārda — kvantitāte, pretstatīts vārdam — kvalitāte) ir milzīgs. Arī tad, ja izvēlas vien 2—3 ceļabiedrus, esot sajūta, ka ceļo lielās grupās, kuras apskata vienas un tās pašas pilsētas un pārnakšņo vienos un tajos pašos jauniešu hotelos. Varbūt tāpēc tik daudz bija to, kuri izvēlējušies visneatkarīgāko ceļošanas veidu — stopēšanu. Tāpat kā pārējā satiksme, arī šī Vācijā norit pēc stingriem likumiem — stopētāji pulcējas tikai autostāvvietās un tikai ar kārtīgi uzrakstītu galamērķi. Visbiežāk redzēju — Berlīne. Visu (daudzu) vāciešu sirdis (ķermeņi) traucas uz jaunatgūto galvaspilsētu.

Dažreiz šo kolēģu—stopētāju bija tik daudz, ka mēs riskējām lietot neatļautus paņēmienus, lai pēc iespējas ātrāk tiktu uz priekšu (jo uzskatījām sevi gandrīz par profesionālēm, kuras drīkst iet tālāk par ābeceš patiesībām). Ja vēl Dānijā uz paša autoceļa stāvēt ir iespējams, lai arī, PROTAMS, aizliegts, tad uz Vācijas gigantiem to darīt nav jēgas, jo no mašīnas, kura brauc ar ātrumu 200 km stundā, kādu cilvēciņu nav iespējams pat pamanīt, jo tādām TUR NAV JĀBŪT. Vācijā nedrīkst stāvēt arī uz pievadceļiem "autobānīm", taču tur tas vismaz ir iespējams. Ļoti labi. Pēc brīža kāds mūs paņēma ar tekstu: "Žigli kāpiet iekšā, te nav atļauts stāvēt!" Mēs pamanījām arī, ka Vācijā vieglās mašīnas veic tikpat lielus pārbraucienus kā Skandināvijā smagās, toties kustas divreiz ātrāk. Taču šajā ātri braukt mīlētāju Mekā var iestrēgt, tā ap nedēļas nogali un pārvietoties 15 kilometrus stundā (kā Rīgā, pie sarkanās gaismas,

atvainojiet par salīdzinājumu).

Tā. Ja kāds pēc šī visa vēlreiz pajautātu: "Vai tas nav bīstami?", jāatzīst, ka TĀ NAV PATI DROŠĀKA LIETA, ar ko nodarboties. Iespējams, ka kādreiz tas būs citādāk, bet šai vasarā mūs pat uzjautrināja kārie šoferi, kuri stādināja mašīnas paši un vēlāk aicināja vienu no mums braukt līdzī, vai nopelnīt kabatasnaudai, vai vienkārši "make love" (milēties). Brīvā pasaule bija isti brīva, mēs drikstējām arī atteikties. Varbūt tāpēc, ka mēs bijām divas.

UN PĒC TAM?

Nekad nebūtu iedomājušies, ka tik daudz ir atkarīgs no pārvietošanās veida. (Mūsējais, starp citu, nebija daudz lēnāks par sabiedrisko transportu, es pat mēdzu kļūt neapmierināta pēc 10—15 minūšu ilgas gaidīšanas, tā mūs šoferi bija izlutinājuši.) Mēs nedomājam izvirzīt stopēšanas par mūsu tiešo MĒRĶI, jo katrreiz tas bija vienīgi veids, kā nokļūt uz... Pie draugiem. Uz Ligo svētkiem (700 km un trīs stundas ap prāmi nav pārāk daudz, lai tos svinētu ar istu Jāni, vai ne?) Trakajā pārbraucienā cauri Vācijai mēs nebūtu ielaidušās, ja negribētu nokļūt kādā jauniešu konferencē pie Ženēvas.

Divu vai četru vai varbūt sešu vilcienā

pavadiu diennakšu vietā mēs dabūjām nedaudz citādus piedzīvojumus. Teikums: Un neviens uz šīs pasaules nezina, kur mēs atrodamies." Iedvesa vai nu drošību vai nedrošību, bet brīvību un totālu bezatbildību gan.

Divu vai četru (vai varbūt sešu) līdzbraucēju vietā šaurajā vagonā mēs satikām miljonus cilvēku — biznesmeņus, pusplikus ļaudis atvaļinājumā un pasaules apceļotājus, internacionālas ģimenes un draugus, ieinteresētus, atturīgus, uzmanīgus, atklātus, izpalīdzīgus un pašpārliecinātus ļaudis (kādi no viņiem ir palnijuši vairāk nekā pieminēšanu ar vienu vārdu). Šis islaicīgās iepazīšanās burvīgi iederējās mūsu ceļojuma gaisotnē. Inetrese intereses pēc: "Paldies par palīdzību. Lai jums labi veicas. Atā." Un tā 98 reizes, ja es pareizi saskaitīju, visas vasaras laikā — Dānijā, Norvēģijā, Zviedrijā, Vācijā un

Šveicē.

Man šobrīd ir tāda sajūta, ka es saprotu, kas TUR notiek, kā cilvēki dzīvo un KĀPĒC. Un es pieļauju domu, ka ceļš, šis pelēkais ceļš, kurš būtībā no Norvēģijas līdz Šveicei ir viens un tas pats (vien ceļa svītru krāsa un mašīnu numuri saka ko citu), ir devis šo sajūtu. Tā kripatiņa nedrošības un lielā nenoteiktība ir piespiedusi pieskarties zemei, nevis izbraukt CAURI, bet pariet pāri, IZSTAIGĀT Eiropas karti. Daudzas vietas ir kļuvušas par mūsējām un ir tik nečilas: tā pieturvietapirms Hamburgas, kur mēs baidījāmies nakti kāpt ārā, vai tas mēbeļu veikals, kur vitrinu priekšā uz betona zem jumta, no lietus glābjoties, gulējām, vai...

Un tad mums ir arī tādas tūristiskas atmiņas par vietām, kurās bijām. Te mēs varētu sacensties ar visiem šīsvasaras ceļotājiem. Es teiktu: "Šveices kalni, saulriets virs Ženēvas ezera, Norvēģijas kuģi un laivas." Ginta saka: "Man vislabāk tā kuģošana patika: ar lielām un mazām, caurām un veselām, motora un airu laivām. Pa fjordiem un ličiem, ezeriem un kanāliem. Bet tas brauciens ar jahtu Oslo liči, kad viņi dažbrīd ausis skalojās, bija tas labākais. Un prāmju stopošana arī nav neinteresanta nodarbe. Bet to jau tak nevar izstāstīt, tad vesela grāmata būtu jāraksta." Vēl kāds cits teiktu...

Nav taču svarīgi, uz ko cilvēks skatās, bet gan — ko redz un ko tas viņam nozīmē. Jo citādi var sēdēt mikstā divainā un šķirstīt albūnu, var pat braukt un REDZĒT, bet joprojām just pastkaršu, efektu. Ikvienu lieta ir jāpieradina.

Bet Eiropa ir Eiropa. Es neklūdos, visu laiku tā rakstidama. Piemēram, man bija grūti atrast kādu jaunu vācieti, kurš nebūtu vispirms viņš pats, tad eiropietis un tikai pēc tam ar kādu matu galiņu tieši vācietis (protams, tam ir savi iemesli, bet tas ir nopietnāks jautājums). Civilizācija ir civilizācija, it sevišķi ja to pārsteidz pa vidu ikdienai bez svētku drēbēm un runām.

Tā. Nobeigumā es izteikšu cerību, ka par spīti "Universitātes Avizes" lielajai popularitātei, Interpola pārstāvji to tomēr netaisa (Latvijas aizturēšanas iestādes NOTEIKTI nav tik romantiskas kā zviedru — atcerieties). Un tā kā esmu apguvusi loģikas kursu Universitātē (sveiciens pasniedzējam Goldem) tad mēģināšu izdarīt dažus aplam loģiskus secinājumus.

1. *Latvija arī ir Eiropā.*
2. *Tās nomalē.*
3. *Robežas, manuprāt, pastāv vairāk mūsu prātos nekā uz kartes.*
4. *Ierosinu kļūt par robežpārkāpējiem.*

P.S. Dibināsim pulciņu?

INESE VOIKA

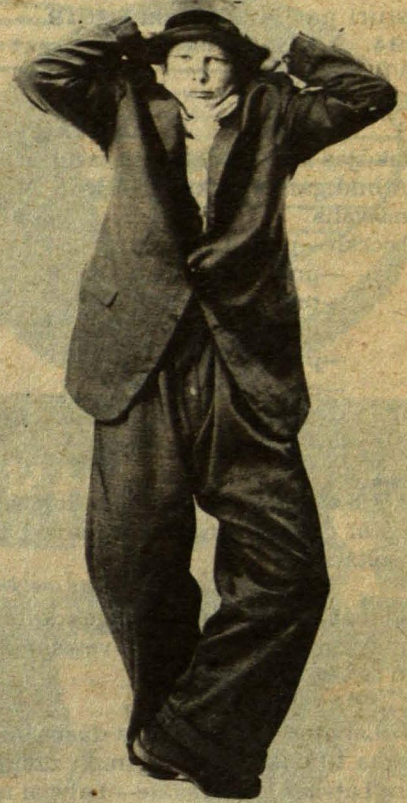
KO DARĪT AR SAVIEM VECAJIEM DŽINSIEM?

1990. gadā ASV firmas saražoja vairāk nekā 329 miljonu džinsu. Salīdzinājumam - katrs iedzīvotājs gadā noprk pusotrus džinsus, - un tas ir 10% no izdevumiem par apģērbu ASV. "Levi Strauss & Co" paziņojis, ka 1990. gadā ārzemēs pārdoti džinsi par 1,6 miljardiem dolāru - tāpat ārzemnieku (no amerikāņu viedokļa) interese par džinjiem palielinājusies par 32% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Bet Eiropas un Japānas iedzīvotāji labprāt staigā arī jau valkātos džinsos. Un amerikāņu uzņēmji, protams, tikpat labprāt iepē jaunus "elpu" savos vecajos džinsos pārdod tos, atkal-dedzīgajiem ārzemju pircējiem.

Līdzīgi antikvāra priekšmetiem, ar džinjiem - jo vecāki, jo labāk. Bobs Dainedžers, "Luis" reklamācijas filiāles vadītājs, teic, ka

70. gadu džinsi parasti maksā 15 USD, kamēr Otrā pasaules kara laika džinsu jakas var maksāt līdz 500 USD. Bet dažos Tokijas veikalos 50. gadu "Levis" džinsi maksā ap 2000 USD. Vaicāts par to, kā šie vecie džinsi nonāk pie pārpircējiem, Bobs Dainedžers sacīja, ka tam daļēji esot sezonas raksturs - pēc ziemas cilvēki veic lielo pavasara tīrīšanu un grib tikt vaļā no vecajām drēbēm. Bet tikai daļēji sezonāls šis pasākums esot tāpēc, ka ne tikai pavasaros cilvēki piebriest un drēbes "saraujas"...

Pēc "The Philadelphia Inquirer"
Tuesday, June 30, 1992
materiālu sagatavoja ILZE NAGLA

KONKURSS!

Uz iepriekšējā konkursa jautājumiem visprecīzāk atbildējis LU doktorants **ARNO LIEPIŅŠ!** Apsveicam!

Tātad, pareizās atbildes uz 1. kārtas jautājumiem (avīzē Nr.9/10, 1992.g.):

1) Attēlā redzami bareļjeji atrodas LU galvenās ēkas (Raiņa bulv.19) fasādē Raiņa bulvāra pusē, zem Latvijas Republikas ģerboņa, pavisam ir divi bareļjeji.

2) Tajos attēloti bijušajā Rīgas Politehnikumā pasniegtie mācību priekšmeti, jo šī celtnē būvēta kā Rīgas Politehnikums (vēlāk RPI).

Katrs bareļjejs atbilst savai nodaļai (apmēram tas pats, kas fakultāte). Zinātņu nozares, kurām velīto bareļjeju fotoattēli publicēti avīzē ir:

1. mērniecība un astronomija
2. ķīmija
3. komerczinātnes.

3) Šie bareļjeji veidoti pēc Politehnikuma zīmēšanas un grafikas pasniegdzēja Profesora Džona Klarka (1830-1905) projekta.

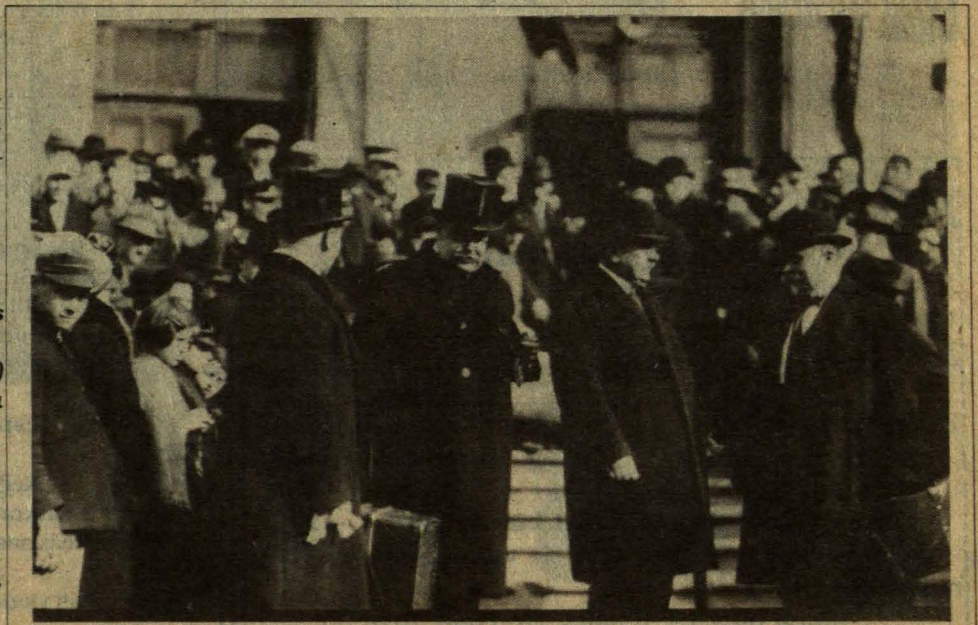
Jaunie konkursa jautājumi:

1) Kurš no Latvijas Universitātes dižvīriem redzams attēlā?

2) Kāds notikums, (kad un kur?) saistās ar attēlā redzamo vīru tikšanos?

Atbildes iesūtāmas "UA" redakcijai:
8. telpa, Raiņa bulv. 19, Rīga, LV-1098

Ja uzmanīgi lasīsiet šo "UA" numuru, atbildi nebūs grūti uzminēt.

PAVĒLE

Sakarā ar Latvijas Universitātes 75. gadadienu Universitātes Senāts nolēmis izdot Latvijas Universitātes vēsturi par laika posmu 1919.—1994. g. Šī darba īstenošanai PAVĒLU:

1. Apstiprināt monogrāfijas redakcijas kolēģiju sekojošā sastāvā:

Atbildīgais redaktors— prof. A. Varslavāns

Locekļi —prof. J.Zaķis

—prof. R.Kondratovičs

—prof. J.Niedrītis

—prof. H.Strods

—prof. E.Jansons

—prof. J.Porietis

—Latvijas ZA akadēmiķis J.Stradiņš

—doc. I.Kalniņa

2. Uzdot Senāta izveidotajai komisijai (prof. A.Varslavāns) vadīt šī darba izstrādi, organizēt autoru seminārus un konsultācijas.

3. Iedalīt Latvijas vēstures katedrai uz monogrāfijas sagatavošanas laiku darba veikšanai vienu asistenta štata vietu ar 1992.g. 1. oktobri.

4. Latvijas Universitātes darba jubilejas sagatavošanas ietvaros 1993. — 94.g. organizēt zinātniskas konferences par tēmu "Latvijas Universitāte— Latvijai un pasaulei".

5. Redakcijas kolēģijai izstrādāt monogrāfijas struktūru un norādījumus autoriem.

6. Fakultāšu dekāniem un citu Universitātes struktūrvienību vadītājiem izraudzīt autorus, kas sagatavotu monogrāfijai apkopotu materiālu par atbilstošu struktūrvienību vēsturi. Manuskripts redakcijas norādītā apjomā latviešu valodā uzrakstāms līdz 1992.g. 1. novembrim un iesniedzams redakcijās kolēģijai 2 eksemplāros mašīnkrastā.

Rektors J.Zaķis

UA PRECIZĒJUMS

"UA" Nr. 9/10 5.lpp. paraksts attēlam jālasa: Z. Lazda otrā rindā ceturtā no kreisās.

JA! Es arī gribu regulāri saņemt un lasīt laikrakstu

«Universitātes Avīze».

Šeku mana naudiņa un te, lūk,

Vārds _____

Adrese _____

Pasūtīšanas maksa uz vienu gadu 48LR,
uz pusgadu 24LR.

Pasūtiet tūlīt, jo rīt būs dārgāk!

Lūdzu šo izgriezumu atsūtīt vai atnest uz «UA» redakciju:

Raiņa bulv.19, 8.telpa, LV-1098, Rīga

UA REKLĀMA

pienem reklāmu un sludinājumus
PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un
pienem reklāmu un sludinājumus
PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un
pienem reklāmu un sludinājumus
PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un
pienem reklāmu un sludinājumus
PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un
pienem reklāmu un sludinājumus
PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un NO un PAR studentiem PRIEKŠ un

VĒL VAR APĢŪT AUSTRUMUS.

Izrādās, ne līdz visiem nonākusi informācija, ka Svešvalodu fakultātē var apmeklēt šādas nodarbības:

Pirmdienās — lekcijas "Ievads japāņu civilizācijā" 202.aud.

Otrdienās — japāņu valoda 416.aud.

Ceturtdienās — "Ķīnieši" 202. vai 205.aud. (lekcijas sāksies ar oktobri)

Visu nodarbību sākums 18.15. Lektori — Edgars Katajs un Pēteris Pildegovičs. LU studentiem nodarbības par brīvu, pārējiem LU ļaudīm būs jāmaksā ne visai daudz. Atvainojamies par plēsonību, taču Orientalistikas katedra ir varbūt vissliktāk nodrošinātā visā Universitātē.

Kolēģu vārdā profesors VIKTORS IVBULIS

Hei, student un nestudent!
Daudz jauku meiteņu Tevi gaida jauktajā kori "Kokle"! Nāc pats un ņem līdz draugus.
Vēlamas muzikālās priekšzināšanas, bet varbūt prāfisi dziedāt arī bez tām?
Gaidīsim Tevi pirmdienās un trešdienās 6. vidusskolā, A.Čaka ielā 102
(Tur nokļūt var ar 18. vai 23. trolejbusu).

BRĀLŪKI un MĀSTNĀS

LATVIJAS KRISTĪGĀ STUDENTU BRĀLĪBA
IELŪDZ TEVI CIEMOS

Jaukā, mazā miļā STUDENTU BĪBELES STUDIJA

Dziesmas, saviesīgas sarunas, jauni draugi, kristīgais video, tējas un dažādi. Katru otrdienu 18.00 pagrabīņā Matīsa ielā 50B

TAS IR VAIRĀK NEKĀ PATĪKAMI!

Kontakttelefons: 585344

«Universitātes Avīze»

Redaktore: Ilze BRINKMANE

Redakcijas sastāvs: Māra SADOVSKA, Jolanta APINE, Māris VĪTOLS, Inese VOIKA

Tekstu rediģē: Linda VAITS, Ginta LUKŠEVICA

Tekstu ievada: Guna ZARIŅA

Ar datoru «Macintosh SE» tekstu saliek: Mārtiņš ĶEMME

Komercjautājumus kārtō: Jānis VAITS

Adrese: Raiņa bulv.19, 8. telpa, Rīga, LV-1098 Tālrūnis:
222944

«UA» iespiesta **SABIEDRĪBĀ**
"Divi"

Reģistrācijas apliecības Nr. 535

Laikraksts iznāk divas reizes mēnesī.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz «UA» obligāta.

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.